

zapik

MAR '15

KLUB ŠTUDENTOV
KRANJ

brezplačna revija za študente in dijake

Intervju:

Marko Oman in Nuša Pečnik,
Zavetišče Ljubljana

Raziskujemo:

Pizzerija Gorenc

Študelo:

Študent dimnikar

Zapikov futr:

Jajca

KULTURA

28. marec 2015, sobota

Glasbeni tematski večeri - Hipijada

Rock bar – Down Town, od 21.00 dalje. Vstop prost.

11. april 2015, sobota

Glasbeni tematski večeri - Hard & Heavy

Rock bar – Down Town, od 21.00 dalje. Vstop prost.

25. april 2015, sobota

Glasbeni tematski večeri - Grunge

Rock bar – Down Town, od 21.00 dalje. Vstop prost.

SOCIALA IN ZDRAVSTVO

27. marec 2015, petek

Svetovni dan: Gledališka predstava - Roberto Zucco

Na svetovni dan gledališča si člani KŠK-ja lahko ogledate predstavo Roberto Zucco brezplačno! Ob 17.00 na Bazenu Kranj. Karte morate obvezno prevzeti na Info točki KŠK!

27. marec 2015, petek

Bio delavnica: Adijo celulit!

17.00, prostori KŠK. Izdelali bomo naravne različice anticelulitnih krem. Člani 1€, nečlani 3€, Mlade mamice brezplačno.

28. marec 2015, sobota

Dišavenarave delavnica: DEO & PILING & BALZAM

10.00 - 13.00 v Hiši Layer. Izdelali bomo deodorant, luščilo in balzam za ustnice. Prijave na Info točki KŠK, do srede, 25.3. Člani 10 €, nečlani 15 €, mlade mamice brezplačno (prijava obvezna).

4. april 2015, sobota

Predstava za najmlajše

Predstava za najmlajše GLAVA DOL – NOGE GOR.

Predstava je za sodelujoče pri projektu Mlade mamice brezplačna. Prijave do srede, 25. 2., 2015 na mlade.mamice@ksk.si.

17. april 2015, petek

Dišavenarave delavnica: Spomladanska sivkina delavnica

18.00 – 20.00 v Hiši Layer. Na tej delavnici bomo pripravili poletni sivkin piling za telo ter sivkino olje za obraz in telo.

IZOBRAŽEVANJE

24. marec 2015, torek

Začetni tečaj Photoshopa

Pričetek 24. marca, OpenLab. Cena za člane KŠK 25 EUR, ostali 35 EUR. Število mest je omejeno.

27. marec 2015, petek

Ogled pivovarne Humanfish Brewery (Vrhnika)

Cena za člane KŠK 19 EUR, ostali 22 EUR. Število mest je omejeno!

7. april 2015, torek

Tečaj za voditelja čolna

Tečaj bo potekal na Gimnaziji Kranj. Cena tečaja za člane KŠK je 50 €, ostali 60 €.

9. april 2015, četrtek

Tečaj video montaže

Pričetek 9. aprila, OpenLab. Cena za člane KŠK in OpenLaba 30 EUR, ostali 40 EUR. Število mest je omejeno.

ŠPORT

21. marec 2015, sobota

S KŠK-jem skoči v Planico - S KŠK-jem skoči v Planico

Zbor ob 5.30 na avtobusni postaji Creina. Prijave na Info točki KŠK do ponedeljka, 9. 3. Cena za člane 23 EUR in nečlane 25 EUR (prevoz in vstopnina).

25. marec 2015, sredo

Odbojka

Dvorana Zlato polje, vsako sredo od 19.00 do 20.30. Člani KŠK 2 EUR, ostali 4 EUR.

1. april 2015, sredo

Odbojka

Dvorana Zlato polje, vsako sredo od 19.00 do 20.30. Člani KŠK 2 EUR, ostali 4 EUR.

8. april 2015, sredo

Odbojka

Dvorana Zlato polje, vsako sredo od 19.00 do 20.30. Člani KŠK 2 EUR, ostali 4 EUR.

15. april 2015, sredo

Odbojka

Dvorana Zlato polje, vsako sredo od 19.00 do 20.30. Člani KŠK 2 EUR, ostali 4 EUR.

22. april 2015, sredo

Odbojka

Dvorana Zlato polje, vsako sredo od 19.00 do 20.30. Člani KŠK 2 EUR, ostali 4 EUR.

29. april 2015, sredo

Odbojka

Dvorana Zlato polje, vsako sredo od 19.00 do 20.30. Člani KŠK 2 EUR, ostali 4 EUR.

zapik

brezplačna revija
za študente
in dijakke

Naslovnica:

Matic Ritonja

Odgovorna urednica:

Petra Ajdovec

zapik@ksk.si

Tehnična urednica:

Barbara Naglič

Oblikovanje:

Jure Vuković

www.creatizem.si

Avtorji prispevkov:

Petra Ajdovec

Rok Artiček

Nika Bergant

Manja Gatalo

Martin Kocijančič

Sarah Majc

Kristina Pahor de Maiti

Lucija Pavlin

Christian Pavuna

Lucija Perne

Petra Polanič

Gaja Pretnar

Luka Stare

Rok Škrlep

Domen Žalac

Urednik fotografije:

Ksaver Šinkar

Križanka:

Mateja Novak Kukovič

Izdajatelj:

Klub študentov Kranj

Tisk:

Tiskarna Littera Picta

Trženje:

trzenje@ksk.si

Naklada:

3000 izvodov

www.zapik.si

Uvodnika nihče ne bere.

Izmed kopice banalnih stvari, ki me resnično razhudijo, zelo visoko kotirajo prodajalke (oziroma njihov način komunikacije) v drogerijah in trgovinah s kramo aka modnimi dodatki. Nedavno tega sem si v prestolnici impulzivno kupila prikupno pentljo za v lase. "Evo, tukaj imate vrečkico pa še računček bom dala kar noter," me je na blagajni nagovorila prodajalka. Infanten diskurz ni obšel niti drogerij: "Boste morda še tole maskarco, ker jo imamo v akciji?" Počutila sem se, kot bi mi maskarco zarila v moje dvaindvajsetletno (in ne triletno) srce. Zakaj se to dogaja in zakaj se ne moremo pogovarjati kot odrasli posamezniki?

Marčevski Zapikec je poln svežih vsebin. Bili smo na obisku pri kužkih in muckih, papcali v Gorencu, polemizirali o šolskem sistemčku in definiciji družinice ter se igrali s prestrašenimi poniji. Imamo tudi novo rubriko, ki smo jo poimenovali Laž. Kar se včasih zgodi nehoti, se bo tokrat zgodilo namerno.

Petra Ajdovec, odgovorna urednica

zapik@ksk.si

KAZALO

KLUBOVANJE	ZAPIKOV FUTR
Svetovni dan: Gledališka predstava – Roberto Zucco 4	Jajca 22
Ogled pivovarne HumanFish Brewery 4	ŠTUDELO
Dišavenarave delavnica: DEO & PILING & BALZAM 4	Študent dimnikar 24
Tečaj za voditelja čolna 5	IZ TUJIH LOGOV
Tečaj video montaže 5	Zdaj jih vidiš, zdaj ne vidiš 26
Študentska radijska oddaja na Radiu Kranj 5	ŠVIC
ZAPIKOVA ŠTAFETA	Na deski 28
Četrti kamen od Sonca 6	LAŽ
AJDOVA POLJA	V Strahinju odkrili nafto! 29
Kaj bo z Matejem? 7	EKSTRA
INTERVJU	Prešernov/-ni Kranj 30
Marko Oman, vodja Zavetišča Ljubljana in	RECENZIJ
Nuša Pečnik, vodja treninga 8	Album: Soen - Tellurian 32
JKSTRA	Jupiter v vzponu 32
Zdej te je, a zdej te ni 11	KULT(UR)NO
OSIŠČE	Emir Kusturica – Kje sem v tej zgodbi jaz? 33
Javno šolstvo je naša pravica! 12	TV serija: Better Call Saul 33
JKSTRA	HENGAUT
Bi vstopila v partnersko skupnost z mano? 14	Hobit - ker Smaug ceni dobro zabavo 34
RAZISKUJEMO	TEST
Študentska prehrana: Pizzerija Gorenc 16	Se veseliš pomladi? 35
JKSTRA	Nagradna križanka 36
Nejc Smit, voditelj Eme, vsestranski talent 18	Za luno 37
FOTOREPORTAŽA	Koncertni napovednik 38
EMA 2015 20	Fotogalerija 39

Zapik se lahko znajde tudi v tvojem poštnem nabiralniku. Brezplačno ga lahko naročiš na dom prek www.zapik.si.

☛ Svetovni dan: Gledališka predstava – Roberto Zucco

27. marec je svetovni dan gledališča, zato ob tej priložnosti Mladinski oder Kranj gostuje s predstavo Roberto Zucco. **Roberto Zucco** je kot nekakšen »cure for pain«, »zdravilo za bolečino«, ki bi ga rabili liki, da bi se osvobodili. Njegov poseben, drugačen način karizmatičnosti kljub umorom in posilstvu, pritegne ljudi. Lahko bi celo rekli, da imajo stockholmski sindrom, pa vendar do homogenosti v drami nikoli ne pride. Sporazumevanje in razumevanje sta vedno ločena, bistvene informacije so prikrite in gotovosti ni.

☛ Ogled pivovarne HumanFish Brewery

Na Vrhniki domuje pivovarna **HumanFish Brewery**, ki jo bomo obiskali v **petek, 27. marca**. Zbrali se bomo ob 19. uri v prostorih Kluba študentov Kranj (Slovenski trg 5, Kranj), kjer bo udeležence čakal manjši prigrizek in kratka pokušina piva. Uro kasneje se bomo z avtobusom odpravili proti Vrhniki, kjer bo že med vožnjo na voljo kratka predstavitev pivovarne in njihovih piv ter nekaj informacij o pivu na splošno. Ob 21. uri se bo začel voden ogled pivovarne HumanFish Brewery s pokušino njihovih piv. Predviden povrtek v Kranj je okoli polnoči.

Cena izleta znaša **19 evrov** za člane Kluba študentov Kranj in **22 evrov** za vse ostale. Cena vključuje manjši prigrizek in kratko pokušno piva pred odhodom, avtobusni prevoz Kranj – Vrhnika – Kranj, pivo in slani prigrizek na avtobusu ter vstopnico za voden ogled pivovarne HumanFish Brewery s pokušino njihovih piv.

☛ Dišavenarave delavnica: DEO & PILING & BALZAM

Delavnice Dišavenarave predstavljajo inovativen način izdelave naravne kozmetike. V **soboto, 28. marca**, bo med 10:00 in 13:00 v **Hiši Layer** (Tomšičeva 32, Kranj) potekala delavnica Dišavenarave, na kateri bomo izdelovali dezodorant, piling za telo in balzam za ustnice. Na delavnici se bomo seznanili z osnovami aromaterapije in eteričnimi olji ter spoznali nekatere rastlinska olja in masla. Naučili se bomo, kako eterična olja delujejo v dezodorantih, luščilih za telo ter balzami za ustnice in spoznali postopek njihove izdelave. Vsak udeleženec bo izdelal tri naravne izdelke in jih tudi prejel

Predstava bo potekala v petek, **27. marca ob 17. uri na Bazenu Kranj**. Vstopnice v predprodaji so vam na voljo na Info točki Kluba študentov Kranj (Slovenski trg 5) in so brezplačne za člane Kluba študentov Kranj oziroma 4 evre za vse ostale. Predprodaja je možna do vključno petka, 27. marca 2015. Na dan dogodka bodo vstopnice na voljo na blagajni Bazena Kranj za ceno 5 evrov. Za imetnike Bazenovnega letnega abonmaja Čez cesto je vstop brezplačen.

Udeleženci izleta morajo biti stari najmanj 18 let in morajo ob prijavi na izlet polnoletnost dokazati organizatorjem izleta z veljavnim osebnim dokumentom. Prijavite se lahko na Info točki Kluba študentov Kranj, najkasneje do 25. marca 2015. Za več informacij pišite na elektronski naslov izobrazevanje@ksk.si.

v domačo uporabo. Poleg tega bo vsak udeleženec prejel tudi skripto z recepti, s pomočjo katerih bo postopek lahko ponovil tudi doma.

Cena delavnice znaša **10 evrov** za člane Kluba študentov Kranj in **15 evrov** za vse nečlane. Prijave sprejemamo do srede, 25. marca 2015 na Info točki Kluba študentov Kranj (Slovenski trg 5, Kranj). Vsi prijavljeni na projekt **Mlade mamice** se delavnice lahko udeležite brezplačno s predhodno prijavo (do 25. marca 2015) na elektronski naslov mlade.mamice@ksk.si. Za več informacij pišite na naslov sociala@ksk.si.

☛ Tečaj za voditelja čolna

Oseba, ki želi upravljati čoln dolžine do 24 m za osebne namene (za šport, razvedrilo in podobno, ne glede na vrsto in moč pogona ali območja plovbe na morju in na notranjih vodah) ali za prevoz blaga oziroma potnikov v omejenem plovbnem območju, mora z izpitom pridobiti potrdilo o usposobljenosti za voditelja čolna. Priprava obsega naslednje vsebinske sklope – pravila o izogibanju trčenju na morju; pomorski predpisi; mornarska dela in veščine; osnove motoriziranstva; osnove navigacije.

Priprava na izpit za voditelja čolna bo potekala **7., 8. in 9. aprila 2015**, od **17. do 20. ure** na **Gimnaziji Kranj**. Cena znaša 50 evrov za člane Kluba študentov Kranj in 60 evrov za vse ostale. Cena vključuje organizacijo, predavanje teorije, literaturo za izpit, izpitna vprašanja z odgovori, zemljevide in vrh za praktični del izpita. V ceno priprave ni vključeno opravljanje izpita, bo pa možno na zadnjem predavanju izpolniti prijavnico za izpit – ti potekajo v Kopru, Ljubljani ali Mariboru.

Prijavite se lahko do petka, 3. aprila 2015 na Info točki Kluba študentov Kranj. Za več informacij pišite na naslov izobrazevanje@ksk.si.

☛ Tečaj video montaže

Ob poplavi različnih snemalnih naprav v naših žepih, se pogosto začne zapletati pri urejanju in kombiniranju teh posnetkov. Na **tečaju video montaže** se bomo naučili uporabljati program Adobe Premiere Pro. Program, ki je primeren za domačo in profesionalno uporabo, bomo najprej dodobra spoznali in se ga naučili uporabljati kar se da učinkovito. Spoznali bomo različne video standarde, jih med sabo združevali, videom dodajali glasbo in različne efekte, spoznali pravila montaže, opravljali barvno korekcijo posnetkov, spoznali postopek montaže posnetkov z večih kotov hkrati (multi-cam), delali z različnimi sekvencami videa in jih združevali ter na koncu video primerno izvozili za kateri koli medij in ga objavili na spletu. Spoznali bomo tudi osnove avtorskega prava pri objavi video posnetkov, vmes pa še poiskali odgovore na vsa vaša vprašanja v zvezi z video produkcijo.

3-tedenski tečaj se bo pričel **9. aprila 2015** in bo potekal **ob torkih in četrtek med 17. in 20. uro**. Cena tečaja za člane Kluba študentov Kranj in člane Openlaba znaša **30 evrov**, za vse ostale pa **40 evrov**. Prijavite se lahko na Info točki Kluba študentov Kranj, najkasneje do 6. aprila 2015.

☛ Študentska radijska oddaja na Radiu Kranj

Sredini večeri so še vedno rezervirani za druženje z radijskim sprejemnikom. **Študentska radijska oddaja**, ki jo Klub študentov Kranj pripravlja v sodelovanju z **Radiom Kranj** je na sporedu vsako sredo ob 19. uri, pripravlja pa jo mlada ekipa aktivistov Kluba študentov Kranj. Lotevamo se

najrazličnejših tematik, povezanih s študentarijo in dogajanjem v Kranju, na vsake dva tedna pa oddajo v celoti posvečamo glasbi, ki bolj poredko zavije na radijske valove. Preklopite na **97,3 Mhz!**

Četrty kamen od Sonca

Bar, Big Brother in Kmetija so samo trije od preštevilnih reality showov, ki letno bogatijo domač televizijski program. Če si oboževalec romance, »pristnih« človeških čustev, nerazumnih konfliktov pomešanih s kolonializmom, astronomijo in širšo znanostjo, boš v naslednjem desetletju lahko prišel na svoj račun. Vsaj tako trdijo odgovorni za projekt Mars One, prvi pravi resničnostni šov v vesolju. No, na Marsu.

Namen projekta, ki ga je leta 2011 pričela istoimenska neprofitna fundacija nizozemskega porekla, je lansirati človeštvo na sosednji planet. Zakaj o tem pišem danes? Ker so februarja letos izmed približno 200 tisoč prijavljenih oseb naredili selekcijo stotih posameznikov, ki se potegujejo za enega od štirih mest in bodo tako v zgodovino zapisani kot prvi neo-kolonizatorji. Sledili jim bodo štirje novi kandidati in za njimi novi štirje in za njimi... Saj razumete. Kolonializem 19. stoletja je opustošil večino držav, znanih pod imenom države tretjega sveta in mnoge od njih še danes čutijo posledice teh izkoriščanj. In ne le, da si ljudje nismo sposobni izkazovati ljubezni zgolj med sabo, podobno hostilnost očitno čutimo tudi do naravnega okolja. Globalno segrevanje, ozonska luknja, kisli dež, onesnaževanje zraka in drugih naravnih virov, ogroženost posameznih živalskih vrst so zgolj eni izmed produktov poseganja človeške roke v mati Naravo. Zdi se, da se časarkoli se dotaknemo ali spremenimo v prah ali pa dobi dovolj iznakaženo podobo, da prvotna ni več prepoznavna. A ker smo ljudje pač ljudje in ne znamo stati pri miru - napredek je vendarle nujen - bomo isto prakso prenesli še drugam. Ne znamo živeti tu, dajmo poskusiti ne znati živeti še drugje.

Zgolj še ena mikroskopska pika na obsežnem vesoljskem zemljevidu. Drugi najmanjši planet našega osončja. Mars, po rimskemu bogu vojne. Imenovan tudi Rdeči planet, ker ima rdečkasto površje (nekaj v zvezi z železovim oksidom). Človeškemu očesu je približno tako vpadljiv kot nepokošena trava najbližjega sosedu, zato je že dlje časa ta mali rdečkasti planet glavna destinacija potomcev opic, ki svojo prisotnost zaenkrat potrjujejo z Mars roverji, sondami in številnimi drugimi napravami, ki jih zanimajo predvsem potencialni življenjski pogoji. Mars One posadka bo z letom 2024 odpotovala na to rdečo piko na našem nebu, kjer pa bo zadolžena za vzpostavitev prvega človeškega naselja in seveda - za vašo zabavo. Konec koncev bo to le resničnostni šov. Če bodo tekmovalci oziroma raziskovalci oziroma astronauti preveč dolgočasni, se jih zlahka motivira s prekinjenim pretokom kisika ali odvzemom kakšne nujne potrebščine, kot je to praksa v Velikemu Bratu.

In če se vam ideja resničnostnega šova na rdečem planetu zdi tako absurda kot ideja, da Bradley Cooper prejme oskarja za glavno moško vlogo, potem je čas, da razširite svoja

obzorja absurdnosti. Cooper je bil namreč že drugič nominiran. Je to res edini način s katerim je fundacija Mars One lahko pridobila investitorje? Ni dovolj že samo dejstvo, da bi nekdo dejansko hodil po planetu in poročal kako fino in rdeče je vse? Naša majhnost nas očitno dela malo nervozne. Vsak graf, bodisi za trgovino bodisi za BDP, ki ga profesor na faksu pokaže se začne stabilno, položno in na neki točki BUM. Strm vzpon. Prehiter. Prehitevamo sami sebe. Mudi se nam na neznana področja v vesolju, medtem ko nismo še niti do potankosti raziskali domačih tal. Kolikor se spomnim, želva na koncu prehiti zajca. Pred kratkim sem bral članek o odpravi v deževni pragozd neke v Latinski Ameriki, kjer naj bi odkrili ostanke skrivnostne civilizacije, ki je čistila gigantsko opico. Če to ni razlog dovolj za navdušenost nad pestrostjo Zemljine ponudbe, ne vem kaj je.

Znanstveniki in nasploh ljudje, ki kaj vejo, so se obregnili ob finančno, tehnično, znanstveno izvedljivost tega projekta. Približno trikratnik investicije v TEŠ 6 naj bi zadoščal, vendar človek se zlahka zakalkulira. Tehnologija potrebna za podvig sploh še ni v celoti izumljena. Klima na Marsu pa tudi ni nič kaj podobna tisti s Filipinov. Vendar bolj je problematična ideja, da je nekdo ob tako veliki ekspediciji, pomembni za celotno človeštvo, pomislil na besedi resničnostni šov. Če obstajajo in upam, da obstajajo zeleni možilci, ki smo jih včasih označevali za Marsove, oziroma vijolični ali v katerikoli barvi se želijo pojaviti, si želimo, da se po letu 2024 vklopijo na valove nizozemskega medijskega konglomerata in prepoznajo, kako patetična vrsta zares smo.

Rok Artiček

Kaj bo z Matejem?

Ker je Janez nekoliko manj pogosto ime sedanje generacije študentov, ga pustimo ob strani in spoznajmo Mateja¹. Matej je prijazen fant, ki redno študira in ima povprečen študijski uspeh, ob študiju pa opravlja tudi občasna priložnostna dela prek študentske napotnice. Živi pri starših (čeprav raje ne bi), doma občasno pokosi travo ter pozdravlja sosede. Vesel je uspehov slovenskih športnikov in s skupino prijateljev se ob petkih dobi na pivu. Kmalu bo diplomiral. Matej je zelo povprečen slovenski fant v dvajsetih letih.

Ker Ajdova polja v letošnji sezoni niso pretirano vesela rubrika, bo vsak zvesti bralec že zaslutil, da Mateja ne čaka nič dobrega. Medtem ko si politika še vedno zatiska oči pred realnostjo, ki mlade vse bolj potiska na rob, mediji že nekaj časa opozarjajo na mladinsko problematiko in iščejo rešitve pri številnih strokovnjakih. Tako lahko vsak dan beremo, kako je potrebna konkurenčnost, inovativnost in iznajdljivost. Kako mora biti danes mlad človek pripravljen na vse in biti vedno na razpolago. Prvi bodo želi slavo, vsi ostali bodo odpisani! Mlad človek, ki se danes znajde na trgu mora biti najboljši v tem kar dela in vedno en korak pred svojimi sovrstniki - tekmeči. Le tako mu bo uspelo.

Kaj pa naš prijatelj Matej? Matej ima delovne navade in zna biti odgovoren, a vsekakor ni najboljši izmed stotih prijavljenih kandidatov. Ko razmišlja o svoji prihodnosti, vidi veliko temnih oblakov.

Mateja skrbi, da biti povprečen vse bolj pomeni tudi biti reven.

Matej tudi ne bi rad zapustil domovine. Okoren je s tujimi jeziki, tukaj ima prijatelje in družino, v nedeljo gre rad na bližnji hrib ter sluti, da se tudi onkraj meja ne cedita med in mleko.

Matej se včasih vpraša, kdo mu je odvzel možnost za to, da lahko vsaj upa, da bo živel približno tako spodobno, kot generacija njegovih staršev. Zakaj se ne more osamosvojiti, si sezidati hiše z manjšim vrtom, hoditi vsak dan na delo z rabljenim golfom in dopustovati v Fiesi? Ne sanja o jahtah in menedžerski plači. Po diplomi bi rad samo dostojno plačilo za dobro opravljeno delo. Kje se je zataknilo? Zakaj se standard povprečnega Slovenca niža? So krivi slovenska družba,

vladavina kapitala, Bruselj, strici iz ozadja, svetovna gospodarska kriza, pohlepni menedžerji ali dedki in babice, ki ne želijo v pokoj? Ne ve, na koga naj pokaže s prstom.

Marsikdo si misli - pa saj si je sam kriv, če mu ne bo uspelo. Preveč je povprečen! Pa si danes delo zasluži res samo še tisti, ki pozna prave ljudi na pravih položajih in se je pripravljeno iztrošiti do zadnjega atoma fizične in psihične moči, vsi ostali pa naj opravljajo prekerna dela, kjer se bodo - ironično - morali iztrošiti do zadnjega atoma že samo zato, da bodo vsak mesec plačane položnice. Mateja skrbi, da biti povprečen vse bolj pomeni tudi biti reven.

Da ne bo pomote. Izjemni posamezniki ter inovatorji, ki trdo delajo, so gonilo razvoja in glavni nosilci ustvarjanja tako zelo opevane dodane vrednosti. Mokre sanje vsake družbe so, da bi jih imela čim več in prav je, da je njihovo delo tudi ustrezno nagrajeno. Tako, kot je takim posameznikom potrebno dati možnost, da razvijejo svoj potencial, je pomembno, da družba ne pozabi tudi na tiste, ki jim zaradi slabših izhodiščnih možnosti ali manjše sposobnosti ni uspelo prodreti med elito. Individualizem je v porastu, a kam bomo prišli, če se bomo odpovedali vsemu, kar deluje v dobro skupnosti (javno šolstvo in zdravstvo, za začetek). Kdo bo poskrbel za posameznika, ki ne more poskrbeti zase?

Matej je bil v življenju deležen mnogih bonitet in zanje je hvaležen. Po diplomi želi vstopiti na trg dela, vplačevati v pokojninski sklad in plačevati davke, ki bodo financirali javno šolanje njegovega prvorojenca. Pa vendar, skrbi ga, da bo v prihodosti dostojna pokojnina nek preživet koncept in da se bo njegov mali zakladek lahko na višji stopnji izobraževal le še pri zasebnikih. Šolnino bo težko plačal. Matej je namreč povprečen človek, ki bo verjetno imel podpovprečno plačo.

"Le kaj bo z mano?" vpraša Matej. Odgovora zanj nimam. Nima ga politika, nima ga družba, medtem pa domnevno najproduktivnejša leta posameznika neusmiljeno tečejo. Matej bo prihodnje leto še malo vlek študentski status. Vse skupaj je zelo žalostno.

Petra Ajdovec

1. Najpogostejše moško ime med tistimi, ki so bili rojeni med letoma 1981 in 1990 ter peto najpogostejše med letoma 1991 in 2000. Mladih Matejev je mnogo.

Marko Oman

vodja Zavetišča Ljubljana in
Nuša Pečnik, vodja treninga

”

Vedno pa je treba gledati na dobrobit živali
in včasih je izredno težko ljudi poučiti, kaj

“

je dejansko dobro za žival.

"Najboljše zavetišče je prazno zavetišče."

Področje humanosti je eno izmed redkih, na katere kriza ne bi smela imeti uničujočega vpliva. Etične vrline morajo ostati trdne in čut, tako za človeka, kot žival, ne sme upehati. Pri vzpostavitvi in ohranjanju zdravega odnosa do živali predstavljajo nenadomestljiv člen zavetišča za živali. Tokratni intervju zato namenjamo ozaveščanju o delovanju Zavetišča Ljubljana.

Najprej se lotimo zgovornih števil. Koliko psov in mačk ste sprejeli in oddali v letu 2014?

Marko: V preteklem letu smo sprejeli 361 psov, izmed katerih jih je v nov dom odšlo 119, lastniku pa smo jih vrnili 235. Mačk smo sprejeli precej manj kot v preteklih letih in sicer 1975, v nov dom pa smo jih oddali 474. Majhno število mačk lahko vrnemo nazaj lastniku, v preteklem letu 48.

Kot potrjujejo številke, je v primerjavi s problematiko psov, situacija pri mačkah ostrejša. Kaj je vzrok za tolikšno vrzel?

Marko: V prvi vrsti so pri nas mačke drugače obravnavane kot psi in prostoživečih psov praktično nimamo. Vsi psi torej imajo lastnika in posledično nimamo veliko zapuščenih psov, saj gre večinoma za izgubljene ali pobegle pse. Imamo pa veliko t.i. prostoživečih mačk, ki živijo prosto v okolju in nimajo skrbnika. Temu botruje bistveno slabše urejeno skrbništvo, saj mikročipiranje oziroma registracija mačk ni obvezna. Posledično je mačke težje vračati lastnikom in so nekatere samo obravnavane kot zapuščene, čeprav so lastniku ušle.

Ali problematiko označevanja mačk zaostruje kriza?

Marko: Dejstvo je, da žival predstavlja nadstandard, saj gre za dodaten strošek v družini. In marsikdo, ko začne varčevati, varčuje prav na tem področju. Kar potrjujejo izkušnje; v preteklosti smo namreč sprejeli živali v slabšem zdravstvenem stanju (ki torej predstavljajo še večji strošek), ki so bile zapuščene od posameznikov, ki so se znašli na finančnem robu.

Na kakšen način lahko posameznik aktivno pomaga izboljšati problematiko mačk?

Marko: Obstajajo različne oblike prostovoljstva, izmed katerih je najbolj prepoznaven t.i. mačjelov. Z mačjelovom se ukvarja več društev, ki si prizadevajo za oskrbo in nadzor populacije prostoživečih mačk s pomočjo steriliziranja/kastriranja. Veliko več pa posameznik lahko stori s tem, da se vede odgovorno do svojih živali. Radovedni mladiči so lahko še tako prikupni, vendar je treba imeti v glavi, da bodo ti mladiči sčasoma odrasli. In ker vseh ne moremo obdržati, jim moramo najti nove domove, na tej točki pa se rado zatakne. Lastnik torej naredi največjo uslugo zavetiščem s tem, da preprečuje rojstva neželjenih mladičev s sterilizacijo/kastracijo. Druga stvar, s katero lahko posameznik pomaga je, da se namesto za nakup raje odloči za posvojitev. S posvojitvijo sprostijo mesto v zavetišču, hkrati pa bodo k podobnim dejanjem spodbujali svojo okolico. Z nakupom živali pa utegnejo nevede podpirati t.i. farme za živali, ki prodajajo "pasemske", cenejše živali in živijo na račun naivnih kupcev.

V Zavetišču Ljubljana od leta 2011 izvajate nov način uvajanja prostovoljnih sprehajalcev. In sicer redni sprehajalec postane nekdo, ki je uspešno opravil usposabljanje ter teoretični in praktični izpit. Kako je sprehajanje potekalo včasih in kakšni so vplivi novega načina?

Marko: V preteklosti je vsak ki je imel čas in voljo, prišel v zavetišče in sprehajal pse. Ker v Zavetišču Ljubljana psov po tridesetih dneh ne uspavamo, se je dogajalo, da so psi, ki so ostajali v zavetišču dlje časa, spreminjali svoje vedenje na slabše. Postajali so agresivni in posledica so bili ugrizi. Nepotrebne strese je treba preprečevati, neželjeno vedenje pa odpravljati, za to pa so potrebna znanja in izkušnje. Pomembno je, da se s psom dela na enak način, ne glede na to kdo se z njim ukvarja. Analogen primer so učenci v šoli, ki bi jim vsak dan zamenjali učitelja. Jasno je, da se ti otroci ne bi veliko naučili, bili bi predvsem zmedeni. Tako se vsi sprehajalci, pod mentorstvom vodje treninga, naučijo enega načina dela - šolanja s pozitivno motivacijo. Posledice so, manj zmedenosti pri psih, manj evtanazij zaradi nevarnih živali ter bistveno hitrejša in boljša oddaja.

Zakaj ste se odločili ravno za šolanje s pozitivno motivacijo?

Marko: Tako šolanje je psu prijazen način, je preprostejši in manj škodljiv kot korekcija. Pri pozitivni motivaciji psa nagrajujemo za pozitivno vedenje in napačno nagrajevanje nima tako ostrih posledic kot napačna korekcija.

Nuša: Šolanje s pomočjo pozitivne motivacije je vedno bolj razširjeno in korekcija je vedno manj zaželjena. Pri šolanju je najbolj pomembno, da pes dela z veseljem in želi sodelovati s svojim vodnikom. Le-ta mu mora biti najpomembnejši in hkrati najbolj zabaven člen v njegovem življenju, ne glede na moteče dejavnike iz okolja. Pozitivna motivacija je tudi precej bolj uspešna kot šolanje s pomočjo korekcije.

Načeloma potrebuje pes dlje časa za posvojitve, če potrebuje več nege ali treninga.

Evtanaziramo samo živali, ki so neozdravljivo bolne, hudo poškodovane ali nevarne. Torej živalim, katerim je na ta način mogoče preprečiti nadaljnji stres in trpljenje.

Pred meseci sem slišala, češ zakaj bi sprehajalci potrebovali trening, bodoči posvojitelji pa ne. Kakšna so vaša mnenja?

Marko: Dejstvo je, da je med sprehajalci in posvojitelji razlika. Posvojitelj ima enega psa in ta se na lastnika ter domače okolje zelo hitro privadi. V zavetišču pa za socializacijo ni idealnih pogojev. Skratka, sprehajanje in oskrba v zavetišču sta zahtevnejši kot oskrba psa v domačem okolju in posledično se od sprehajalcev pričakuje več - socializacija, vzgoja, preizkušnja. Po drugi strani pa se, kadar gre za zahtevnejšega psa, od bodočega posvojitelja pričakuje več izkušenj, potrebnih je več obiskov in sodelovanja z zavetiščem. Na splošno se torej ne pričakuje nujno manj od sprehajalcev.

Nuša: Sprehajalci v zavetišču sprehajajo vse pse, jih poskušajo bolje spoznati in izboljšati njihovo vedenje, medtem ko posvojitelj te osnovne informacije že ima. Če si izbere psa s težjimi vedenjskimi problemi, ga poskušamo čimbolj temeljito poučiti o njegovih težavah in načinih, s katerimi smo jih mi odpravljali.

Marko: Čeprav se morda sliši malo smešno, pri nas vsak posvojitelj na nek način dobi psa z navodili za uporabo.

Radovedni mladiči so lahko še tako prikupni, vendar je treba imeti v glavi, da bodo ti mladiči sčasoma odrasli.

Delo v zavetišču je zelo razgibano in dan ni enak dnevu. Bi rekli, da je to popolno delo za nekoga, ki ima rad živali?

Marko: Z vidika vodje zavetišča in veterinarja moram pogosto sprejeti odločitve, ki niso povsem v skladu z željami, ampak bolj v skladu z realnostjo. Velikokrat gre za težko, odgovorne odločitve, kjer je treba ostati profesionalen in delovati predvsem z glavo, vendar delam tudi s srcem.

Nuša: Moj poklic vodje treninga obsega meni najljubši del, delo s psi. Vendar pa je hkrati ogromno dela tudi z ljudmi, kajti naše pse želimo uspešno oddati v nov dom in jih pripraviti na nov dom. Gre za delo z različnimi ljudmi, ki imajo različne želje in prepričanja. Vedno pa je treba gledati na dobrobit živali in včasih je izredno težko ljudi poučiti, kaj je dejansko dobro za žival.

Kakšna je prihodnost Zavetišča Ljubljana?

Marko: Najmanj novo zavetišče. Torej novo zavetišče z novimi programi, boljše oskrbo, predvsem pa boljša osveščenost in večja odgovornost družbe. Moj moto je, najboljše zavetišče je prazno zavetišče.

Nuša: Čimmanj psov ter čimveč naučenih psov in čim boljše posvojitelje.

Nika Bergant
Ksaver Šinkar

Zdej te je, a zdej te ni

Kaj so šuplje priče? Kdo jih govori? So vsakdanje zgodbe prikrajšane za resnična dejstva? Nič na njih ni prav "believable" in ljudje jim načeloma ne verjamemo. "Stari, včeraj sem v Tivoliju srečal Johnny Deppa," in druge podobne absurdnosti, ki lahko življenje za trenutek bolj živahno obarvajo.

Slowlywood, Hollywood minus Beverly Hills, rdeče preproge in Versace oblačila. Bolj Rožnik, Tromostovje in Jack and Jones moda. Obenem pa tudi youtubovski kanal ekipe ustvarjalcev ljubljanskih Šupljih Prič. Najprej se ta besedna zveza pojavi v obliki štirih krajših filmčkov, v letošnjem letu pa še kot celovečerec pod taktirko režiserja Samirja Bajrića, ki je odgovoren tudi za scenarij in igro. Vem, tudi sam sem bil skeptičen. Še en slovenski film. Itak, da bo slabo. Načeloma slovenske produkte zavračam s hitrostjo tleska prstov. Ko slišim besedno zvezo slovenski film, si predstavljam eno in isto dramo AGRFT produkcije, z enim in istim zapletom, kjer osrednji karakterji niso sposobni normalnih odnosov z ostalimi nastopajočimi. Skeptik kot sem, se nisem navduševal niti nad idejo neodvisne produkcije. To, da film ni samo slovenski, vendar je slovensko-bosanski, je vlivalo malo upanja v boljše kvaliteto. Vsaj nasmejal se bom lahko. Prominentni slovenski kritiki so film označili predvsem pozitivno, Marcel Štefančič Jr. ga je oklical celo za »slovenski Pulp Fiction«. Takšen opis pa seveda ustvarja visoka pričakovanja, sploh pri tistih pravih Tarantino oboževalcih. Bajrić ni Tarantino in film ni Pulp Fiction, je pa dober slovenski približek. Sploh pa je potrebno upoštevati, da so Quentinovi filmi zasnovani na milijonskih produkcijah, Šuplje Priče pa so neodvisne in nizkoprorračunske. Kar se seveda pozna, vendar ne v tolikšni meri, kot si trenutno predstavljate.

Kranjčani ga z največjim veseljem enačimo z lokalnim Tu pa tam, vendar primerjava sploh ni na mestu. Razen dejstva, da sta oba filma za osrednjo tematiko postavila "gangsterski" utrip svojih mest, so podobnosti med njima skoraj nične. Droge, napete pištole, umori, ugrabitve, psihopati, krvava prizorišča, akcijsko nabiti prizori. Šuplje Priče so filmski trip, kjer se prepletajo zgodbe številnih karakterjev. Brko (Jure Gorjanec), Ramo Revolver (Samir Bajrić), Djure (Jernej

Škulj), Čokre (Adis Krečo), Peši (Dino Hajderović), Krezo (Matjaž Mitrovič) so polizani mafjaši, prestrašeni dilerji in drugi barviti liki v tej stereotipni, tarantinovski, nakrizirani, natirpirani, nizkoprorračunski parodiji zahodnjaškega filma. Od hladnokrvnih umorov, ruske rulete, izgubljenih otrok do kuhanja metamfetaminov na barki. Šuplje Priče predstavljajo vpogled v slovensko podzemlje, kjer so takšne zgodbe del vsakdanjika, to pa počnejo z veliko mero stereotipiziranja, parodije in predvsem humorja. Kot tudi v spletnih filmčkih, se v celovečercu pojavi slavna zlata verižica - lanac, ki je tudi v tem primeru povezovalni element celotnega filma in pomemben predmet identifikacije z južnjaško kulturo v Sloveniji.

Vem, tudi sam sem bil skeptičen. Še en slovenski film. Itak, da bo slabo.

Vredno je omeniti tudi kamero in kadriranje, saj je razvidno, da je Bajrić odličen poznavalec, kot tudi oboževalec Tarantina in spretno uporabi njegove veščine ter izjemno igro Dina Hajderovića, ki zablesti v vlogi Čokretovega nekdanjega pajdaša, a danes rivala. Film, ki ima ves potencial, da postane ena od slovenskih klasik, postreže tudi z mnogo enovrstičnicami, ki si zaslužijo mesto med citati tipa »Glej to lepo ozko prasico,« (Tu pa tam, 2004) ali pa »Prehladil sem se, stari. Teče mi z vseh lukenj.« (Tu pa tam, 2004) ali malo novejšim »Stvari, ki mi grejo na k****« (Izlet, 2011).

V sosednji dvorani se je v času mojega ogleda predvajal težko pričakovani blockbuster Petdeset odenkov sive, ki je od sv. Valentina dalje mrzlično polnil slovenske kino dvorane, a je sodeč po kritikah gledalce močno pustil na cedilu. Šuplje Priče seveda kino dvoran ne polnijo v tolikšni meri, vendar tisti, ki s(m)o mu dali priložnost, smo Kolosej, Cineplexx oziroma kjerkoli drugje se pač že predvaja, zapustili zadovoljni. Zgolj za štiri evre in petdeset centov si lahko tisti, naveličani že prej omenjenih AGRFT produktov, ki ne tako subtilno silijo v razmišljanje o lastnem obstoju, privoščite sproščujoč oddih od tegob modernega življenja in ob tem tudi podprete domačo filmsko sceno.

Rok Artiček
Kolosej

Javno šolstvo je naša pravica!

Mogoče se zdi strah pred ukinitvijo javnega šolstva pretiran. Mar ni v interesu (skoraj) vseh prebivalcev in prebivalk Slovenije, da ohranimo kvalitetno brezplačno javno šolstvo? Le kdo bi si drznil prizadevati za ukinitve javnega šolstva? V času, ko so vladni neoliberalni ukrepi postali že nekaj vsakdanjega, vedno pogumnejši postajajo tudi zagovorniki privatizacije šolstva. Ko o privatizaciji šolstva začne govoriti sam minister pa to ni več hec.

Govorim seveda o izjavi nekdanjega finančnega ministra Uroša Čuferja, ki je 15. julija 2013 na posvetovanju pri predsedniku države Pahorju dejal: »Za prvim paketom (podjetij za prodajo, op. p.) bo prišel še drugi in tretji, da bi se nato lahko lotili tistega, kar v svetu imenujejo prava privatizacija, namreč privatizacija zdravstva in šolstva.« To izjavo ministra je v tedniku Mladina objavil Marko Golob, ki je sodeloval na omenjenem posvetovanju. Ukinitve oziroma privatizacija javnega šolstva je apetit prenekaterih politikov in lobijev zasebnega šolstva. Javno šolstvo ni več samoumevno in za ohranitev le-tega se bomo morali v prihodnje še boriti.

K boju za ohranjanje javnega šolstva je pripomogla tudi javna razprava z naslovom *Hočemo javno ali zasebno šolo?*, ki je prejšnji mesec potekala v Kranju. Vsak drugi četrtek v mesecu v Mestni knjižnici Kranj potekajo okrogle mize in razprave, ki jih organizira Inštitut za delavske študije. Februarska razprava na temo šolstva me je spodbudila, da napišem članek na to temo, ki je ključnega pomena za vse dijake in študente. Glavna govornica na razpravi, ki jo je moderiral Boštjan Remic, sta bila Branimir Štrukelj, glavni tajnik SVIZ-a in dr. Gorazd Kovačič, predsednik Visokošolskega sindikata Univerze v Ljubljani.

Razprava je kmalu nanese na politiko zagotavljanja pasu, ki se je v času krize začela izvajati tudi v javnem šolstvu. Precej odmevno je bilo znižanje plač v letu 2012, ukinitve možnosti napredovanja, temu je sledila še zaostritev standardov in normativov, na primer povečevanje števila učencev v razredih. Zadnji takšni ukrepi, ki jih je Ministrstvo za šolstvo napovedalo januarja letos, pa so zmanjšanje sredstev za izvajanje interesnih dejavnosti, manj sredstev za šolo v naravi in napoved ukinitve financiranja dodatne učne pomoči v osnovnih šolah.

Januarja je kar nekaj prahu dvignila tudi odločba Ustavnega sodišča, da mora država v celoti financirati vse javno veljavne osnovnošolske programe, torej ne glede na to ali jih izvajajo javne osnovne šole ali zasebni zavodi. Po trenutni zakonodaji namreč zasebnim šolam pripada le 85 odstotkov sredstev, ki jih prejema javne šole. Štrukelj je izrazil mnenje, da ta odločitev sodišča daje prednost zasebnim šolam, saj bodo zdaj te dobivale enako javnih sredstev kot javne šole, poleg tega pa lahko zasebne šole zaračunavajo šolnine in dobivajo sredstva od svojih ustanoviteljev. Zato bodo lahko omogočale boljše pogoje za izobraževanje, npr. manj številčne razrede. To je problematično, saj zasebna

šola lahko izbira učence in tako nudi svoje nadstandardno izobraževanje le izbranim otrokom, medtem pa javna šola sprejema vse otroke. Štrukelj je navedel primer Nemčije, kjer je ravno zaradi te selekcije v zasebnih šolah izrazito manj otrok iz priseljskih družin, kar pomeni, da prihaja do diskriminacije pri dostopu do kvalitetnega šolstva. Zato potrebujemo kvalitetne javne šole, ki so dostopne vsem, ne le izbrancem.

Dr. Kovačič je opozoril še na en drug problem, ki ga prinaša sto-odstotno financiranje zasebnih šol. Motiv zasebnih šol je pogosto ideološki. Država torej z javnim denarjem financira zasebne šole, ki lahko prikrito ali manj prikrito prakticirajo svoj svetovni nazor.

Poleg ideološkega motiva zasebnih šol pa je problematičen tudi izobraževalni program in učni načrt nekaterih zasebnih šol. Že res, da država financira zasebnim šolam le tisti del izobraževalnega programa, ki je javno potrjen, vendar to še zdaleč ne pomeni, da je ta dejansko enak javnemu programu.

Poglejmo waldorfsko šolo. Njihov pedagoški pristop je drugačen kot na javnih šolah in temelji na umetniškem načinu poučevanja in večjemu posluhu učitelja do otroka. Vse lepo in prav, toda waldorfski šolski program je javno veljaven in potrjen, a se kljub temu zelo razlikuje od šolskega programa na javnih šolah. Večino predmetov se sicer imenuje enako kot na javnih šolah, vendar pa njihova vsebina in učni načrt nista enaka. Poleg tega nekaterih predmetov, npr. šolski predmet tehnika in tehnologija, sploh nimajo v programu. Še najbližji predmet tehniki in tehnologiji je t.i. lesorestvo, toda učna načrta teh dveh

predmetov se prekrivata le v manjšem delu. Razlika je tudi v ocenjevanju, ki je v waldorfski šoli od prvega do devetega razreda opisno in ne številčno.

Tako kot na vseh ostalih osnovnih šolah v Sloveniji, morajo tudi učenci waldorfske osnovne šole opravljati Nacionalno preverjanje znanja (NPZ). Za javne šole velja, da se NPZ izvaja iz slovenščine, matematike in tretjega predmeta, ki je naključno izbran predmet izmed štirih možnih predmetov, ki so vsako leto drugi. Tretji predmet na waldorfski osnovni šoli pa je vsako leto tuji jezik (angleščina ali nemščina). Torej gre za privilegij v primerjavi z javnimi šolami, saj za waldorfske osnovne šole ne veljajo enaka pravila. Njihov izobraževalni program je očitno tako zelo drugačen, da jim mora država prilagajati NPZ, čeprav naj bi le-to veljalo za vse osnovne šole enako in tako tudi zagotavljalo primerljivost med njimi.

Zanimivo je, da se kar nekaj učencev, ki končajo waldorfsko osnovno šolo, raje vpiše na javno gimnazijo, saj imajo te praviloma boljše uspešnost na maturi. Žal imajo številni otroci težave s privajanjem na pouk v javnih gimnazijah, saj so tam zahteve večje, tempo pa hitrejši. Predmetnik waldorfske gimnazije naj bi sicer po štirih letih dosegal maturitetni standard, toda waldorfska gimnazija svojim dijakom ponuja možnost nadaljevanja šolanja še peto leto, ravno zaradi mature. Problem je torej v tem, da je država potrdila waldorfski program kot javno veljaven izobraževalni program in ga mora zato financirati skoraj v celoti, kljub temu, da ni povsem primerljiv z javnimi šolami. Če strokovnjaki ugotovijo, da je waldorfska pedagogika boljša in učinkovitejša za večino otrok, potem je kvečjemu prav, da se jo uvede tudi v javne šole. Dokler večinska strokovna javnost temu nasprotuje, ne vidim razloga za javno veljavnost waldorfskega programa. Država mora le omogočati obstoj takim ali drugačnim zasebnim šolam, ni pa njena dolžnost, da javno potrdi njihove izobraževalne programe in jih financira, če niso primerljivi z javnim šolskim programom.

Brezplačno kvalitetno javno šolstvo je predpogoj, da imajo vsi otroci enake možnosti za kakovostno izobraževanje, ne glede na njihov socialni položaj in druge okoliščine, ki jih sicer zaznamujejo. Javno šolstvo je družbeno pravično. Do razcveta zasebnih šol pride šele ob poslabšanju javnih šol. Dokler pa nam bo uspelo ohranjati javne šole kvalitetne, potrebe po novih zasebnih šolah skoraj ne bo. Namesto,

da bi še okrepili kakovost našega javnega šolstva, se zadnje čase poslužujemo varčevanja, ki bo privedlo do padca standardov v javnih šolah, boljši učitelji se bodo zaradi višjih plač zaposlili v zasebnih šolah in tako bodo te postale kvalitetnejše od javnih. Svojim otrokom jih bodo lahko privoščili le še bogatejši in tako pride do diskriminacije manj premožnih otrok ter še večjega razslojevanja na revne in bogate. Varčevanje v javnem šolstvu ali celo privatizacija le-tega, ima strašanski vpliv, ne samo na kvaliteto šolstva, ampak na celotno družbo. Tako se z varčevanjem doseže razkroj javnih šol in posledično razcvet zasebnih. Na tem mestu se poraja vprašanje (in tudi odgovor), kdo bo imel na koncu koristi od varčevanja v javnem šolstvu.

V času krize je močno nastradalo tudi visoko šolstvo. Fakultetam je dodeljeno vedno manj denarja. To sili fakultete k ukrepom kot so odpuščanje, nalaganje večjih obremenitev zaposlenim, zmanjševanje števila raziskovalnih projektov, ukinitve plačevanja dodatkov k plačam. Nekatere fakultete, še posebej tiste iz Univerze v Mariboru in Univerze na Primorskem, so v tako hudi stiski, da si morajo izposojati denar za izplačevanje plač. Dr. Kovačič meni, da je do tako drastičnih razov prišlo ravno v visokem šolstvu zato, ker je v tem sektorju najlažje uporabnikom vsiliti doplačevanje – take ali drugačne oblike šolnin. Če se bo varčevanje v visokem šolstvu nadaljevalo in zaostrovalo, bodo fakultete prisiljene ukiniti in zmanjševati brezplačne redne programe in jih nadomeščati s plačljivim študijem, ki bo nadomestil izpad javnih sredstev. Povečevanje mest na izrednem (plačljivem) študiju je problematično še zato, ker se pogosto nanj vpisujejo slabši kandidati, ki jim ni uspelo priti na redni študij. To pa pomeni, da postane fakulteta finančno odvisna od teh slabših študentov in jih mora spuščati v višje letnike, tudi če ne dosegajo zahtevanega znanja za napredovanje, zato da obdrži sredstva iz naslova njihovih šolnin.

Brezplačno kvalitetno javno šolstvo je predpogoj, da imajo vsi otroci enake možnosti za kakovostno izobraževanje, ne glede na njihov socialni položaj in druge okoliščine, ki jih sicer zaznamujejo.

Marginalizacija in razvrednotenje javnega šolstva ter nadomestitev le-tega s plačljivim študijem pomeni, da šolnine selekcionirajo študente na podlagi njihovega premoženja in tako si le še bogatejši lahko privoščijo kvalitetno izobraževanje. Čeprav se marsikomu ta scenarij zaenkrat še ne zdi zelo verjeten, primeri iz tujine pričajo, da se moramo boriti proti poskusom privatizacije šolstva in opozarjati na škodljivost brezglavega varčevanja. Javno šolstvo je edino šolstvo, ki zagotavlja kvalitetno izobrazbo vsem ljudem.

Bi vstopila v partnersko skupnost z mano?

Pripis avtorice: 3. marca 2015 je bil predlog Združene levice (ZL) sprejet z 51 glasovi za in 28 proti. Če ne bo dodatnih zapletov, bi spremembe lahko začele veljati čez pol leta.

O vladnem predlogu Zakona o partnerski skupnosti in o opozicijskem (ZL) predlogu novele Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. O razlikah med obema in o posledicah, ki jih prinašata. Na koncu tudi nekaj malega o možnosti referendumu in o shodu, ki se nam na dan obravnave v DZ obeta pred parlamentom. Preden začnemo, samo nasvet: za optimalno branje tega članka priporočam, da se ga lotite ob skodelici kave in z veliko dobre volje.

Že spet?

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je lani oktobra v javno obravnavo poslalo predlog Zakona o partnerski skupnosti (ZPS), ki smo ga imeli priložnost prebrati že v času prejšnje javne razprave aprila lani – takrat se je sicer zaradi padca vlade pri tem tudi končalo. Pravzaprav tak predlog zakona na nek način zdaj beremo že tretjič; prvič je bilo pred desetimi leti, preden je obveljala kompromisna verzija ZRIPS (Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti), ki pravni položaj istospolnih parov ureja še danes. Med razlogi, da se komaj dve leti po padcu (že kompromisne različice) Družinskega zakonika to področje ponovno ureja, je tudi dejstvo, da je ZRIPS v več sodbah Ustavnega sodišča obveljal za neustavnega – prvič leta 2009, ko je US določilo tudi rok, v katerem naj bi se nepravilnosti odpravile: šest mesecev. ZRIPS-ove pomanjkljivosti, če za trenutek odmislimo že samo »registracijo«, so zlasti na področju dedovanja, zdravstvenega zavarovanja po partnerju, pravice do obiska partnerja v bolnišnici ali zaporu in tako naprej. V kolikor ne bo sprejet noben ob predlogov, lahko mirno pričakujemo, da se bo situacija čez kakšno leto ponovila. Zakon, ki je trenutno v veljavi, je namreč diskriminatoren in mnogih področij ne ureja, začeni s priznavanjem pravic istospolnim družinam. Čeprav je mainstream LGBT gibanje osredotočeno predvsem na položaj gejev in lezbijk v družbi, so tudi druga področja, na primer zagotovitev varnosti trans oseb, nujno potrebna sprememb. Zato – da, že spet.

Predlog ministrstva

ZPS partnersko skupnost opredeli kot življenjsko skupnost dveh žensk ali dveh moških in na vseh področjih predvideva enake pravne posledice, kot jih ima sklenitev zakonske zveze. Razen, seveda, v primeru, da ta isti zakon določa drugače – in, presenečenje tedna, ta isti zakon določa drugače. Predlog zakona ne posega na področje posvojitve in biomedicinske pomoči pri oploditvi, s problematiko staršev in otrok, ki že živijo v mavričnih družinah, pa se sooča tako, da se z njo enostavno ne sooča. Kot pove že samo ime zakona, se ohranja tudi delitev na zakonsko zvezo in partnersko skupnost; del

državljanov se torej lahko poroči in sklene zakonsko zvezo, del pa lahko vstopi v partnersko skupnost. Odkar je vlada izkazala podporo predlogu ZL, ZPS sameva v nekem predalu, od koder bi ga načeloma lahko potegnili kot alternativno rešitev, če bi bil predlog ZL zavrnjen.

Predlog Združene levice

Združena levica je decembra lani vložila predlog za novelo Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR). Ta predvideva spremembo 3. člena zakona, ki opredeljuje zakonsko zvezo; popravek, ki ga predlagajo, bi pomenil sistemski rešitev in popolno izenačitev pravic istospolnih in raznospolnih parov.

Zakonska zveza je trenutno opredeljena kot z zakonom urejena življenjska skupnost moža in žene. V primeru, da bo predlog ZL sprejet, bo nova opredelitev govorila o življenjski skupnosti dveh oseb. Problem (med drugim) nastane, ker ljudi moti, da jih bo zakon po novem omenjal kot osebe (in ne kot može in žene). Tovrstno poimenovanje naj bi bilo neosebno in če sem povsem iskrena, moram priznati, da bi res utegnili uničiti čudovito romantično vzdušje, ki ga je ustvarila registracija. Poleg tega, da bojda razčloveči poročne ceremonije, pa je poimenovanje z osebo krivo tudi vključevanja vseh ljudi. Spol namreč ni binaren, že biološko ne, in takoj, ko začnemo govoriti o skupnosti moških in/ali

žensk, izključimo določeno skupino ljudi. V trenutku na optimizmu osnovane nerazsodnosti, bi si upala trditi, da »oseba« ne odpiše tistih običajno pozabljenih črk LGBTQIA kratice. Za razliko od vladnega predloga, bi redefinicija zakonske zveze uredila tudi področje posvojitve (torej bi zakonca, ne glede na spol, lahko skupaj posvojila otroka) in oploditve z biomedicinsko pomočjo. Odbor za družino, socialne zadeve in invalide je 10. februarja z 11 glasovi za in 2 proti potrdil predlog ZL, ki ga bodo poslanci tako obravnavali v sklopu 5. redne seje državnega zbora, predvidoma 3. marca.

Tovrstno poimenovanje naj bi bilo neosebno in če sem povsem iskrena, moram priznati, da bi res utegnili uničiti čudovito romantično vzdušje, ki ga je ustvarila registracija.

Podpora in nasprotovanje med poslanci

Predlogu novele zakona so, poleg poslancev predlagateljice, naklonjeni tudi v SMC, SD in ZaAB. Predlog podpira tudi predsednik vlade, v SMC pa pravijo, da se bodo – kot naj bi obljubili že v predvolilnem obdobju – zavzeli za pravice LGBT. V kolikor me spomin ne vara, SMC sicer ni med podpisnicami izjave o zavezanosti k spoštovanju človekovih pravic LGBT, ki so jo stranke podpisovale pred volitvami. (So pa kasneje, to jim moram priznati, v koalicijsko pogodbo zapisali, da si bodo prizadevali za odpravo sistemske diskriminacije istospolnih parov.) Takrat je bilo o urejanju pravic istospolnih parov rečeno bolj to, da je vse mogoče, ako bo konsenz v družbi. Enotnega stališča niso zavzeli v poslanski skupini DeSUS; vsak izmed njihovih poslancev naj bi glasoval po lastni vesti. Predlaganim spremembam pa ostro nasprotujejo poslanci skupin SDS in NSi. Med nasprotniki prevladuje stališče,

da bi sprememba definicije zakonske zveze razvrednotila zakonsko zvezo in bistveno spremenila razumevanje (slovenske) družine. Ko v Novi Sloveniji ne razmišljajo o tem, kako bi se čimbolj prepričljivo distancirali od sovražnega in upravičeno zasmehovanega komentarja Irene Vahnjal, ki so ga v preteklem tednu objavili (in potem izbrisali) na lastni spletni strani, jih skrbi predvsem za pravice večine. Te so po neki logiki očitno kršene, če jih priznamo tudi manjšini, ki jih pred tem ni imela – v tem primeru istospolnim parom. S poslanci SDS-a si izmenjujejo žalostne poglede tudi ob omembi skrajšanega postopka, po katerem bo predlog obravnavan v DZ. Odločitev za ob-

ravnajo po skrajšanem postopku sicer temelji na tem, da bi predlagana sprememba zakona odpravila neustavnost na področju človekovih pravic.

Možnost referendumu

Pomanjkanja moralne panike se tudi tokrat ne gre bati. Koalicija Za otroke gre je že napovedala shod pred parlamentom, na eni od spletnih strani pa svoje privržence in udeležence shoda poziva, naj s seboj prinesejo zastave, harmonike in dobro voljo. Nekoliko resnejšo in bistveno manj prešerno nevarnost pa predstavlja možnost referendumu. V primeru, da bo predlog Združene levice sprejet, je omenjena koalicija že napovedala zbiranje podpisov organizacijo referendumu – kar je konec koncev tudi zgodba o tem, kako je leta 2012 padel Družinski zakonik (izid referendumu: 55% proti, 45%). Situacija je tokrat sicer nekoliko drugačna; po novih referendumskih pravilih bi morala zakon, da bi ta padel, zavrniti vsaj petina vseh volilnih upravičencev. Z nizko volilno udeležbo (30%) na referendumu o Družinskem zakoniku, bi ta po trenutno veljavnih pravilih obstal. V kolikor bi Ustavno sodišče morebitni referendum dovolilo, bi šlo za referendum o zakonu, ki odpravlja neustavnost na področju človekovih pravic – kar je po novih pravilih sicer izrecno prepovedano. Po potrditvi zakona v DZ, obstaja tudi možnost, da bi Državni svet vložil veto na sprejeti zakon; v tem primeru bi morali poslanci o predlogu odločiti ponovno, tokrat z zahtevnejšo večino.

Ob pisanju članka in prebiranju mnogih drugih, mi nekje med šesto skodelico kave in dramatičnim zavijanjem z očmi (za kar sem si najbrž kriva sama, ker mi primanjkuje dobre volje) v spomin priplavajo besede "pravni srečelov", s katerimi je sociolog dr. Roman Kuhar opisal slovensko zakonodajo na področju pravic istospolnih parov. Izraz se čudovito obnese tudi v kontekstu sprejemanja novih zakonov, zato naj za konec rečem samo – vso srečo.

Študentska prehrana: Pizzerija Gorenc

Z novim letom se je očitno tudi država odločila, da bo pomagala pri uresničevanju po-decembrskih in pred-poletnih zaobljub in s tem uvedla nekaj novosti. Študentski meniji so tako že shujšali za sladice, ponudniki študentskih bonov pa so lahko ponudniki le, če lahko pri njih tudi dejansko ješ. Adijo tudi pomfrit v McDonald'su, pozdravljeni zelenjavna in gobova juha! Njami!

Pod naše kritično zapikovsko študentsko oko je tokrat padla picerija Gorenc. Kljub stereotipni gorenjski škrtosti, smo bili deležni konkretne pogostitve in domov odšli ravno prav siti. Mimogrede, na kosilo v Gorenca smo se nadvse nekrščansko odpravili kar na pepelnično sredo. Picerija Gorenc se nahaja na kranjskem obrobju vedno prometne poti proti Naklu in je znana po odlični ponudbi pic iz krušne peči, seveda pa ponujajo tudi mesne in morske jedi ter testenine in solate. Če boste v toplejšem delu leta jedli v letnem vrtu, lahko uživate v pogledu na polja in okoliške gore. Prisrčno. Ker smo na Gorenjskem, so temu primerne tudi cene – kosilo na študentski bon za 2,77 evra je pravi študentski raj.

Ambient

Prostor za zaključene družbe v pritličju je okrašen s približno toliko slikami in fotografijami, kot tisto stopnišče na Bradavičarki ter je očitno namenjen praznovanju nekaj-letnic in ostalih družinskih zborovanj. Vseeno pa zaradi lesa prostor diha in (na srečo) ne daje občutka, da si prišel v tipično gorenjsko gostilno. V sredini tedna smo vseeno imeli priložnost pokositi v miru ob zvokih radia Ekspres, ob prihodu pa sta nas pozdravila zimzelena sončnica in palček. Velik plus je tudi ogromno parkirišče.

Velikost porcije

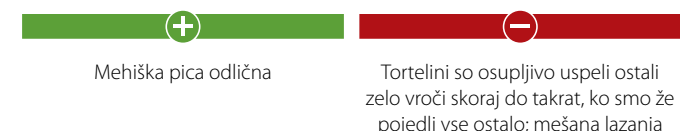
Po novih navodilih ministrstva morajo imeti pice od letos naprej vsaj 27 cm premera, tako da smo se od treh (mehiška, slanina, margarita) lepo najedli, zadovoljive velikosti pa so bili tudi tortellini z štirimi siri, mešana lazanja in ocvrti lignji na žaru (ja, prav ste prebrali). Lahko bi malce povečali študentske solatke, ocvrti lignji brez pomfrita pa so kot vodka brez soka – da se, ampak ni ravno najboljša ideja.

Okus

Zapikovi izučeni gurmani smo presodili, da je bila mehiška pica z odličnimi jalapenos nedvomna zmagovalka pojedine. Pica s slanino bi lahko imela večji poudarek na slanini, margarita pa je pač margarita – mogoče bi bilo bolje v celoti pozabiti na praznik in naročiti kaj manj pustega in brezzveznega. Krušna peč daje picam pravi okus.

Tortelini s štirimi siri so očitno dobra ideja le za tiste, ki imamo res radi sir. V vseh ostalih primerih raje naročite kaj drugega. Je bilo pa vsekakor fascinantno, kako dolgo uspejo ostati zelo zelo vroči... Mešanje mesa in zelenjave v lazani je po komentarjih strokovnjakov izzivanje kulinarike in to ne nujno v dobrem smislu. Ocvrti lignji bi bili tudi odlični, če bi bil zraven priložen še pomfrit (ali pač kakšna druga priloga).

Postrežba

Študenti smo pri Gorencu deležni prav posebnih, urejenih jedilnikov in ne samo nekih na hitro natiskanih papirjev. Natakara je bila zelo prijazna, postrežba pa precej hitra. Zahvaljujoč tokratni diskretnosti, prijaznost osebjaja očitno ni bila posledica Hawthornovega efekta opazovalca, kar je zelo pohvalno. Družba pa nas očitno še nima za čisto odrasle osebe, saj smo ob koncu dobili lizike, zaradi česar se ni nihče pretirano razburjal.

Pestrost ponudbe na bone

Picerija Gorenc ponuja precejšnjo izbiro dvaindvajsetih študentskih menijev, vendar so žal na voljo le med tednom. Poleg že omenjenih pic lahko naročite tudi klasično, tuno, gorenc, primorsko, morsko in zelenjavno ter zrezke in lignje na raznorazne načine. Malce smo pogrešali večjo izbiro testenin – lazanje, tortelini in špageti bolognese so super, ampak res bi pa lahko dodali še kakšno opcijo omak.

Poleg solatnega bara je možno dobiti solato tudi kot glavno jed – puranova, tunina in gorenc. Pa dober tek!

CENA: 2,77 EUR		SUBVENCIJA: 2,63 EUR		VREDNOST KOSILA: 5,40 EUR	
	AMBIENT	VELIKOST PORCIJE	OKUS	POSTREŽBA	PESTROST PONUDBE NA BONE
SKUPNO POVPREČJE	2,3	3,5	3,8	3,1	3,4

Nejc Šmit, voditelj Eme, vsestranski talent

Zadnji dan februarja smo na prvem programu nacionalne televizije lahko ugledali kar nekaj poznanih obrazov. Izbirali smo namreč pesem, ki bo Slovenijo predstavljala na izboru za pesem Evrovizije v sosednji Avstriji. Niso pa nam bili znani le nastopajoči in članice strokovne žirije, temveč tudi voditelj. Ta naloga je bila letos namreč zaupana Nejcu Šmitu, ki ga lahko prepoznamo predvsem po mnogih improvizacijskih in stand-up nastopih v Kranju in okolici. Nejc pa ni le nov televizijski obraz, temveč tudi vsestranski talent – študent psihologije, kitarist ter predvsem improvizator in stand-up komik.

Prav stand-up nastopi so razlog, da ga imamo danes možnost videti tudi na televizijskih ekranih, saj pravi, da ga je zaradi njih kontaktiral tudi urednik iz RTV Slovenija. Velikokrat je sodeloval na stand-up nastopih na kranjskem Bazenu, njegova prva in še vedno glavna okupacija pa je gledališka improvizacija, s katero se ukvarja že od prvega letnika srednje šole. Štiri leta je nastopal v ŠILI – Šolski impro ligi, kmalu se je pridružil tudi Improgojnci in nato še Impro ligi. Z začetkom v Kranju in kasneje z Nejčevimi nastopi v domači Radovljici, sedaj dobro voljo na Gorenjskem skupaj s Sašotom Staretom in Rokom Bohincem širijo še v Škofji Loki in Trzinu. Uigrani ekipo se je pridružil tudi Dino Kapetanovič, tako da sedanjostavo sestavljajo štirje uigrani improvizatorji, ansambel »z vseh vetrov«, ki se je skupaj na odru res ujel. Po Nejčevih besedah jim je med nastopi pomembna predvsem dobra energija med sodelujočimi ter zavedanje, da lahko računajo drug na drugega in si med seboj vedno krijejo hrbte, kar je eden izmed najbolj pomembnih faktorjev za uspešno impro predstavo. V okviru impro predstav si je nabral tudi nekaj voditeljskih izkušenj, saj »spada zraven«, da kdaj pa kdaj nastopajoči kakšno impro predstavo tudi moderira. Poleg moderiranja je vodil tudi različne prireditve, na televiziji pa se je v vlogi voditelja tokrat znašel prvič.

Urednik RTV Aleksander Radić ga je za to delo kontaktiral kar prek Facebooka, čemur pa na prvi pogled ni verjel.

Vodenje Eme je predstavljalo njegovo prvo srečanje s televizijskim delom v živo, smo ga pa lahko že od lanskega septembra videli v oddaji Nedeljsko popoldne z Ulo, pri kateri je s sodelavko Mašo Kljun pripravljala prispevke za družabno kroniko. Urednik RTV Aleksander Radić ga je za to delo kontaktiral kar prek Facebooka, čemur pa na prvi pogled ni verjel. V snemanje zabavnih prispevkov s prireditvijo je bil vpeljan zelo na hitro, brez kakšnega posebnega uvajanja. »Nič kaj tako, da bi prišel tja, kaj poskusil, navadil se, da bi mi povedal kaj je raport, kaj delati to, kako dela mikrofoni...«, pove Radovljčan. Njegov prvi prispevek je namreč nastal na koncertu zbora Perpetuum

Jazzile, kjer bi morali odlomek za oddajo NPU posneti skupaj s sodelavko Mašo Kljun in snemalcem, po spletu okoliščin pa se je pred kamero moral znajti kar sam. Pravi, da se je prve mesece dela na televiziji še malo lovil, saj je še preizkušal stvari, ki funkcionirajo nekoliko drugače, kot na nastopih v živo. V podobnih situacijah pred televizijskimi kamerami mu pomagajo dolgoletne izkušnje nastopanja. Čeprav nastopa že več kot deset let – že pred prihodom v srednjo šolo je igral v dramskem krožku in bil vaje kitarist nastopov – pa je po lastnih besedah na odru popolnoma suveren šele zadnjih nekaj let. »Ko daš skozi več nastopov, znaš to tremo pretvoriti v neko pozitivno energijo, nekakšen zanos, da te ne podre, ampak te raje še malo dvigne. Tako vsakič sproti ugotoviš, kako res

uživaš na odru.« K samozavestnemu nastopu pa nekoliko pripomore tudi njegovo znanje improvizacije in seveda obvezna vaja. Še posebej za Emo je bilo potrebnih veliko vaj, teden dni pred dogajanjem v živo je bil namreč polno zaseden. Na urniku so se znašle vse – od plesnih vaj, vaje s sovoditeljicami pa vse do petkove 'vroče' vaje, nekakšne generalke, kjer dele nastopa skupaj s tekmovalci, snemalci in režiserko spravijo v celoto. Sam pravi, da tako na improvizacijskem odru, kot tudi pred televizijsko kamero, kdaj kaj ne uspe točno tako, kot bi tudi moralo, vendar pa vaja pomaga odpraviti možne napake, še preden gre zares.

Njegova prva samostojna oddaja na RTV je bila že povezana z Emo, vodil je namreč oddajo Vse o Emi, v kateri se je s pomočjo

starih odlomkov oddaje spomnil na prejšnje nastopajoče na Emi. Letos je bil eden od štirih gostiteljev Eme, družbo so mu delale tudi Tinkara Kovač, Maja Keuc in Darja Švajger. Vse tri pevke so vse že stare znanke eminega in seveda tudi evrovizijskega odra. Na letošnjem izboru jih je čakala tudi vloga žirije, medtem ko je Nejc spretno opravljal delo voditelja. Kot novinec se je zavedal pasti dela na televiziji; v oddaji Vse o Emi je omenil »pregovorno slovensko privoščljivost« do voditeljev in nastopajočih, pravi pa, da so kritike pač del življenja, tako na televiziji, kot tudi na odru.

Nejc pravi, da mu delo v televizijskem studiu zelo ustreza, vse od priprave scenarija, pri katerem sodeluje cela ekipa ljudi, do snemanja posameznih prispevkov, kot na primer za oddajo NPU. Kljub temu pa še vedno malce raje nastopa na odru. Pravi, da mu je vseh predvsem neposreden odziv publike in komunikacija z občinstvom na impro nastopih. Uživa v tem, da s svojimi nastopi ljudi spravi v dobro voljo, pri čemer pa se njegovo televizijsko delo zelo približa odrskemu. Sam pravi, da je delo s kamero povsem različno nastopanju na odru, a da si je način dela kljub vsemu še vedno zelo blizu – kot dve plati istega kovanca. Pri improvizaciji se improvizatorji na odru zanesajo predvsem na uigrano ekipo, veliko vlogo pri delu na RTV pa igra zaupanje urednika, ki je v njem videl samozavest in potencial, da ga je kar brez advicije ali kakšnih resnejših preizkusov vrgetl v žrelo televizijskega življenja.

Lucija Perne

Teja Klanjšek in Jani Ugrin (RTV Slovenija)

VEČER PO DOMAČE V GORSKI KOČI

VESELI GORENJCJI

26. 3., OB 21H - KLUBAR

SOBOTA 28. 3.

ZMELKOOW

prvih 100 v predprodaji 5€
od 101. in na dan koncerta 8€

KlubBar

EMA 2015

Gledalci in poslušalci oddaje EMA 2015 so odločili, da nas bo na izboru za Pesem Evrovizije 2015 na Dunaju predstavljala Maraaya. Prireditev so obiskali tudi člani KŠK-jeve fotosekcije in v objektiv ujeli nekaj utrinkov.

Teja Klanjšek in Matic Ritonja

Jajca

Preprosto najpopolnejše živilo na svetu. Vegani se že zgražajo nad mojo trditvijo. To me sploh ne gane, saj trditev drži. Jajce vsebuje (skoraj) vsa hranila, ki jih naše telo potrebuje, kar je logično, saj jajcerodnim vrstam predstavljajo okolje za razvoj embria od oploditve jajca do izvalitve živali. Obdaja ga tudi »super bio eko« razgradljiva embalaža, bolje znana kot lupina, po vrhu vsega pa je izjemno okusno, lahko dostopno, relativno poceni živilo in primerno za najrazličnejšo uporabo. Tudi za obmetavanje slabih glasbenikov, čeprav se iz hrane seveda ni primerno norčevati. V nadaljevanju bom poskusila čim bolj argumentirati prvo trditev, omeniti pa moram še, da imam skozi članek vseskozi v mislih kokošje jajce, razen v primeru, ko bo druga vrsta točno navedena.

Naj kot prvo razložim, kaj so jajca. Sledeča oznaka bo za koga verjetno malce ogabna, ampak tako pač je. Kokoš ima v svojih ovarijih določeno število jajčec – tako kot ženske. In tako kot se pri ženskah vsak mesec sprostijo jajčeca, se tudi pri kokoših, le da to poteka bolj pogosto (tudi na 24h). V kolikor je jajce oplojeno, se bo iz njega izvalil piščanček, v kolikor pa ni, ostane le jajce, kakršnega poznamo in ga uporabljamo v prehrani. Tako prosim pomnite, da s tem ne jemljemo življenja malem piščančku, le postrežemo si s kokošjo ovulacijo, ki je po naključju še izjemno okusna.

Torej, začnimo s hranili. Vsi izklesanih bicepsev željni fantje bi zagotovo na prvo mesto carskih sestavin jajca postavili beljak in njegove beljakovine. Jajce vsebuje celoten spekter esencialnih oziroma življenjsko pomembnih aminokislin, ki so osnovni gradniki proteinov (beljakovin). Slednjo lastnost zasledimo izredno poredko, saj večini živil primanjkuje vsaj ena od celotnega vrčka esencialnih aminokislin. Aminokislina jajca so tudi višje kakovosti in biorazpoložljivosti kot aminokislina mesa, tako je biorazpoložljivost (izkoristek zaužitih beljakovin našega telesa) tudi do 94%. Seveda je biorazpoložljivost odvisna od svežosti, priprave in toplotne obdelave jajca, hkrati zaužitih drugih živil in zdravstvenega stanja posameznika. Ampak če naredimo hitro računico, lahko tako z zaužitjem enega jajca (cca. 60g) zaužijete 7,2g beljakovin, od tega 6g samo z beljakom, jih vaše telo lahko izkoristi 5,4g. No, to pa je ogromno glede na velikost jajca!

Naslednji v vrsti so vitamini in minerali. Slednjih je sicer največ v lupini, zato razen neprijetnega občutka ni hudega, ako vam v vmešana jajčka pade lupina. Malo morje mineralov (Na, K, Cl, Ca, Mg, P, S, Fe, Mn in Cu) kokoš zaužije s prehrano, uživanjem kamnov, nekateri rejci pa kokoši hranijo tudi z jajčnimi lupinam, saj na ta način kokoši (nazaj) zaužijejo potrebne snovi in minerale za tvorbo jajčne lupine. Krog je zaključen. Poleg jajčne lupine, se največ mineralov nahaja v rumenjaku (P, Ca, K), nekaj malega pa tudi v beljaku. V rumenjaku, kot emulziji masti (v največji meri), vode, beljakovin in ogljikovih hidratov, zasledimo

velike količine vseh v maščobah topnih vitaminov (A, D, E in K) in nekaj malega vitaminov B kompleksa. Obratno se le-te kot v vodi topni vitamini v večjih količinah nahajajo v beljaku, ki ga v največji meri tvori voda in beljakovine ter nekaj malega maščob. Največ vsebujejo vitamina B2 oziroma riboflavina, kot najpomembnejše pa se štejeta folna kislina (vit. B9) in kobalamin (vit B12). Folna kislina sodeluje pri sintezi, popravljanju in metilaciji DNK, torej je še posebno pomembna pri hitrih celičnih delitvah v rasti embria tekom nosečnosti in v otroštvu. Kobalamin oziroma vitamin B12 pa je prav poseben falot. Ta se nahaja le v živilih živalskega izvora (veliko ga je v drobovini, mesu, jajcih), industrijsko pa se ga pridobiva le z bakterijsko fermentacijo (torej ga vsebujejo tudi nekatera neanimalna živila npr. sojina omaka). Sicer se v zadnjem času pojavljajo tudi kapsule alg, ki vsebujejo vitamin B12, vendar ima le ta nizko biorazpoložljivost. Sicer ne obsojam, kaj kdo je (dokler se dobro počuti), vendar pa me samo zanima, dragi vegani, od kje vam torej zadostne količine vitamina B12, ako ne uživati niti jajc in mleka? Njegova prisotnost je namreč esencialna za sintezo nekaterih aminokislin, rast krvnih celic, delovanje ščitnice in normalnega delovanja centralnega živčnega sistema. Resnično vas ne napadam, samo zanima me.

Bliža se velika noč in ponovno bomo slišali večni mit, kako nam bo velikonočni zajtrk predvsem zaradi jajc dvignil holesterol v višave.

Če nadaljujemo z maščobami, je potrebno omeniti, da na primer beljak vsebuje maščobe le v sledovih, kar pomeni zanemarljivo nizke količine, kar s pridom izkoriščajo predvsem posamezniki, ki »delajo na definiciji«. Tako se celotna količina lipidov nahaja v rumenjaku in sicer 65%

lipidov je trigliceridov, 28% fosfolipidov in 6% holesterola. Verjetno vam to ne pove veliko, ampak ustavimo se pri holesterolu. Bliža se velika noč in ponovno bomo slišali večni mit, kako nam bo velikonočni zajtrk predvsem zaradi jajc dvignil holesterol v višave. Ravno nasprotno, komponente (holin, lecitin in fosfatidilholin) jajca in maščobe v jajčnem rumenjaku izboljšujejo lipidni profil krvi, saj dvigajo vsebnost HDL holesterola (lipoproteini visoke gostote, znan tudi kot »dobri holesterol«, ki je telesu nujno potreben) in transformira, ter rahlo znižuje LDL holesterol (lipoproteini nizke gostote; »slab holesterol«). Dokazano je bilo tudi, da uživanje jajc ni povezano z kardiovaskularnimi boleznimi. Zavedati se tudi morate, da je uživanje holesterola esencialnega pomena. Na primer, kot recimo temu zabavno dejstvo, pa sladkor in živila z veliko vsebnostjo enostavnih ogljikovih hidratov, dvigajo raven LDL holesterola v krvi, kljub majhni vsebnosti maščobe. Tako ste si na primer veliko večjo škodo nakopali s slastnimi pustnimi krofi, kot pa z velikonočnimi pirhi.

Seveda bi lahko še naprej naštevale dobre lastnosti jajc, ampak naj vam dam tudi nekaj nasvetov o rokovanju z jajci. Jajca lahko skladiščimo pri temperaturi hladilnika do 5 tednov, pri optimalnih pogojih (-1°C, RV 70-85%) pa kar 9 mesecev. Ampak tega ne poskušajte doma, prav tako jih ne izpostavljajte višjim temperaturam, saj se lahko slabo konča. Lahko se okužite z bakterijo vrste Salmonella, ki v jajce pride iz okolja ali v jajce preko okužene kokoške. Zaradi povišanih temperatur in/ali slabe higijene, se le-ta nato namnoži in vam ob zaužitju povzroči hude prebavne motnje in vročino. Ta problem se najpogosteje pojavlja poleti, saj je temperatura izredno visoka, pogosto pa tudi na raznorazne piknike nosimo živila, ki vsebujejo surova jajca (tiramisu, jajčne kreme, majoneza). Lahko pa se jajce začne razkrajati in gniti, a od tega jajca vas bo odvrnil že vonj, prav tako pa bo teklo iz vseh lukenj. Ne bodite škrti in jajce v primeru

počene lupine vedno zavržite. Sveže jajce boste prepoznali po čvrstosti beljaka okoli rumenjaka, torej tistega dela, ki ga nekateri označujejo za smrkelj.

Čeprav verjamem, da ste pri nakupu jajc najbolj pozorni na ceno in velikost jajč v kartonu, pogledajte tudi v kakšnih pogojih je bila kokoš rejena. Vedeti morate, da so ravno pogoji v katerih je kokoš rejena ter vrsta krme odločilnega pomena za kvaliteto jajc. Tako sta talna in baterijska reja najslabša izbira, tako da priporočam prosto rejo z žitno krmo. Dobra izbira so tudi jajca višje vsebnostjo omega 3 maščobnih kislin, kar dosežejo z dodatkom ribje moke, ribjega olja, alg ali lanenega semena v krmo kokoši.

Še nekaj kuharskih nasvetov. Za pripravo poltrdih jajč jajca kuhajte 3 min, trdo kuhanih 8 min in zelo trdo kuhanih 12 min. Pri pripravi trdo kuhanih priporočam čas kuhanja 7-8min, saj je v tem primeru rumenjak kuhan, a ostane »žmohtn« in ne pust ter drobljiv, kot pri daljšem kuhanju. Da vam jajčka ne počijo, na dnu naredite luknjico v lupino. Po kuhanju jih namočite v hladno vodo, saj jih boste tako lažje olupili. Z namakanjem v hladni vodi se boste ognili tudi diskoloracije rumenjaka v zeleno barvo. Slednja je posledica prehoda H2S iz beljaka in njegova vezava na železo rumenjaka. S tem sicer ni nič narobe, le zgleda malce neokusno. Pri stepanju beljaka boste dobili več in bolj stabilno peno (sneg), če boste delali z beljaki sobne temperature, z dodatkom kisline (limonin sok) boste povečali stabilnost, z dodatkom vode pa povečali volumen. Obratno se vam pena ne bo tvorila v primeru ostankov detergenta (baza) na posodi ter ob dodatku soli, sladkorja ali prisotnosti rumenjaka. V kolikor uporabljate rumenjak kot emulgator – na primer pri izdelavi majoneze – uporabite po gostoti čim bolj podobna olja, dodana voda pa naj ne bo pretrda, saj to poruši emulzijo.

Študent dimnikar

Poklic dimnikarja že dolgo presega klasično predstavo o črnem sajastem možu, ki čisti dimnike in prinaša srečo. Prvi dimnikarski red je bil potrjen leta 1774, v obdobju Marije Terezije in je bil namenjen preprečevanju požarov. Današnji pa poleg požarne varnosti pripomore tudi k varstvu okolja, zdravja in učinkovite rabe energije, nam pove študent Jan Dovrtel. Študira izredni dvoletni višješolski program mehatronike in poleg tega opravlja še poklic dimnikarja.

Jan pravi, da se je z dimnikarskim poklicem srečal že v osnovnošolskih letih, ko sta ga s tem poklicem seznanila njegov oče in stari oče. Tekom rednega šolanja na elektrotehnični šoli se je vpisal na izredno gradbeno, kjer je pridobil naziv dimnikarja. Seveda pa to še ni pomenilo konca njegovemu nabiranju znanja. Moral je opraviti tudi praktično usposabljanje, katero je zajemalo spoznavanje različnih kurišč in obiskovanje seminarjev, ki jih pripravljajo proizvajalci peči. Sam pravi, da je vsaka peč zgodba zase ter da jih je potrebno dobro spoznati, če se želimo izogniti povzročanju materialnih stroškov v primeru nepravilnega ravnanja z njimi.

Delovnik dimnikarja se začne v zgodnjih jutranjih urah, ko si mora najprej pripraviti vsa potrebna orodja. Nato si natisne seznam strank, ki jih mora obiskati, si obleče klasično črno dimnikarsko opravo in se poda na pot. Jan doda: „Seveda gre tu tudi za splošno ozaveščanje ljudi o pravilnem kurjenju ter pravilni rabi ogrevalnih naprav, saj s tem preventivno preprečujemo možnosti zastrupitev in nastajanje katranskih oblog, ki so ključen razlog dimniških požarov.“

Na tej točki Jan še poziva vse uporabnike, naj za varno delovanje peči poskrbijo še preden pride do nevšečnosti, torej z rednimi pregledi ter rednim čiščenjem ogrevalnih sistemov.

V dimnikarsko panogo sodi tudi preverjanje pravilnosti vgradnje kurilnih naprav, saj se moramo pri gradnji držati predpisov in navodil proizvajalcev, a hkrati tudi poskrbeti za požarno varnost, varstvo okolja ter varovanje zdravja. Preventiva je boljša kot kurativa. Jan pravi, da je potrebno biti pozoren na postavitev same peči v kurilnici in na odmike gorljivih materialov od dimnika. Če dimnik ni izoliran, je potrebno odmakniti pohištvo ter lesene dele, ki so pogosto vzrok požara, vsaj štirideset centimetrov od dimnika, če pa je le-ta izoliran, pa pet.

Seveda pa je za vsa opravila potrebno spisati tudi določene papirje. Za meritve emisij, za ugotovitve v letnem pregledu, popis podatkov peči, koliko energenta se porabi na letnem nivoju in podobno. Ta del mu ravno ne leži najbolje, priznava Jan, saj raje od pisanja papirjev pridobiva delovne izkušnje. Na tej točki Jan še poziva vse uporabnike, naj za varno delovanje peči poskrbijo še preden pride do nevšečnosti, torej z rednimi pregledi ter rednim čiščenjem ogrevalnih sistemov. Se je tudi že zgodilo, da je prišlo do dimniškega požara, a je stranko nato ponovno informiral o pravilnem kurjenju in se s tem izognil morebitnem nastanku novega v prihodnosti. Ob koncu samega delovnika k vsem poročilom,

pridobljenim med delom, doda še končno poročilo o številu opravljenih storitev in s tem zaključi delovni dan.

Dimnikar mora biti tudi v dobri fizični pripravljenosti, saj je veliko opravil na prostorsko omejenih podstrešjih in na drugih težko dostopnih mestih. Čiščenje dimnikov sicer vedno poteka od čistilnih vrat. Kadar ta niso vgrajena, je možno čiščenje od spodaj ali pa iz strehe, vendar brez varnega dostopa do ustja dimnika dimnikar sam odgovarja v primeru padca. Na zasneženi strehi je čiščenje dimnika močno oteženo. V enem od primerov je naš sogovornik ubral hitro pot s strehe na tla, a na srečo je padel v sneg in se pri tem ni poškodoval. Pri tem lahko tudi vidimo, da dimnikar včasih tvega tudi svojo varnost in zdravje, da lahko pozimi ostane-

mo na toplem. Pri vsem tem pa mora ohraniti "pozitivno" in veselje tudi v primerih, ko nekateri v njegovem delu vidijo le strošek.

Za konec intervjuja nam Jan še doda: „Seveda, da prinašamo srečo! Človek se prime za gumb, ko nas vidi in tako se ohranja neka tradicija. Konec koncev ne čistimo le nekega odpadnega materiala, ki nastane ob kurjenju, ampak osrečujemo in nosimo toplino v domove ter izvajamo preventivo, da se ne pojavijo težave. Vse to spada v naše delovno okolje in naše vsakdanje izzive, s katerimi se spoprijemamo dimnikarji.“

Domen Žalac
Žiga Zupan

Vabimo vas na DAN ODPRTIH VRAT
v četrtek, 23. aprila 2015, od 14.00 do 19.00
v Biotehniškem centru Naklo z naslovom:

URBANO VRTNARJENJE

Dan pestrega dogajanja, zanimivih stojnic in svežih pomladnih okusov

(prodaja eko semen in sadik, degustacije, vodenje po posestvu, predavanja s področja vrtnarjenja in zeliščarstva)

Vabljeni na zanimive tečaje, kjer svoje znanje lahko nadgradite:

IZDELOVANJE PEKOVSKEGA PECIVA (30. in 31. 3.)

IZDELOVANJE VELIKONOČNIH ARANŽMAJEV (30. 3.)

USPOSABLJANJE IZ ZELIŠČARSTVA (7. 4. – 24. 4.)

VSE V ENO – jedi na žilico (13. 4.)

KAKO DO BOLJŠE DIGITALNE FOTOGRAFIJE (21. – 23. 4.)

VRTNARJENJE ZA VSAKOGAR (16. 4. – 13. 5.)

OBREZOVANJE IN NEGA SADNEGA DREVJA (9. 4.)

Zdaj jih vidiš, zdaj ne vidiš

Konstantin von Hammerstein, Spiegel

Popolnoma jasno je, da so roparji izkopanin trenutno najbolj aktivni v Siriji in severnemu Iraku. Vendar strokovnjaki tavajo v temi glede nadaljnje usode izkopanih predmetov: »Območje je kot črna luknja«. Znano je, da so na turški in libanonski meji v preteklih mesecih prestregli kar nekaj predmetov, ki so jih turške oblasti shranile v skladišča. Številni primerki pa so se vseeno v obeh državah pojavili tudi na črnem trgu. Večji del ukradenih najdb pa enostavno izgine. Posredniki trdijo, da ne dobivajo posebnih ponudb z Bližnjega Vzhoda, oblasti pa tudi niso zasledile povečanega števila izkopanin. Kakšna je torej usoda ukradenih predmetov?

Precej verjetno je, da jih bodo preprodajalci naslednjih deset do petnajst let hranili daleč od oči javnosti. Takoj, ko pa trenutna polemika glede nedovoljeno pridobljenih predmet potihne, bodo te predmete s ponarejenimi dokumenti vključili v mednarodno trgovino z umetninami. Strokovnjaki so si enotni, da bodo izkopanine enkrat v prihodnosti spet ugledale luč sveta – tako, kot se je do sedaj še vedno zgodilo.

Leta 2000 sta britanska arheologa, Christopher Chippindale in David Gill, izvedla do sedaj edino večjo raziskavo na to temo, v kateri sta sistematično pregledala, kako zanesljivi so podatki o izvoru predmetov v katalogu sedmih mednarodnih arheoloških zbirk. Izsledki so bili presenetljivi. Od 1396 predmetov, vključenih v raziskavo, 75 odstotkov ni imelo dokumentiranega izvora. Več kot 500 najdb ni imelo nikakršne »zgodovine«, kar pomeni, da naj bi se prvič pojavili šele na teh javnih razstavah. To pa seveda jasno izkazuje, da niso bili izkopani po predpisih. Britanska arheologa sta preverila tudi, ali se podatki o izvoru določenega predmeta ujemajo s podatki o izvoru tega istega predmeta s prejšnjih razstav. Tudi ti izsledki nam lahko dajo misliti. Pogosto je bil predmetom, katerih kraj najdbe sprva ni bil znan, na nadaljnjih razstavah pripisan točno določen izvor. To pa je le še dodaten pokazatelj, da so bili podatki ponarejeni.

Vse od objave te raziskave arheologi govorijo o Chippindalovemu zakonu. »Ne glede na to, kako pesimistično oceniš situacijo, resničnost je vedno hujša,« pripominja eden od strokovnjakov. Mnogi posredniki trdijo, da poznajo natančen izvor predmetov, ki jih ponujajo, da pa jim manjka le potrebna dokumentacija. »Še vedno hranite račun za vsak kos pohištva, ki so vam ga dali starši?« nas v obrambi sprašuje predstavnik Mednarodnega združenja posrednikov antičnih predmetov. Eden od zbiralcev antičnih predmetov in poklicnih posrednikov brez zadržkov pove, da ima v zbirki le en predmet, za katerega lahko natančno pove, kje je bil izkopen. Pri vseh ostalih pa ve vsaj, kdo so bili prejšnji lastniki.

Znano je, da se le redko prodajajo »beli« predmeti, torej tisti, pri katerih so mesto izkopa in predhodna lastništva evidentirana. Na drugi strani so »črni« predmeti, za katere se ve, da

so bili ukradeni iz zbirk ali muzejev. Večina predmetov pa je »sivih«, kar pomeni, da njihov izvor ni (popolnoma) določljiv. Posredniki umetnin zato radi rečejo, da so »sivi« predmeti pravzaprav »beli«, ker očitno niso »črni«. Arheologi pa, da so »sivi« predmeti pravzaprav »črni«, ker ni dokazano, da so »beli«. V Nemčiji so zato pripravili predlog zakona, v katerem je zapisano, da se prodajajo ali kupujejo lahko le predmeti, ki so bili v državi izvora že popisani. Predlog zakona pa tudi olajšuje postopke za vračilo nepravno pridobljene kulturne dediščine od leta 1970 naprej, ki ga kot prelomnico priznava mednarodna skupnost.

V Nemčiji si želijo sprememb na tem področju, saj se vse več ljudi zaveda problematike. V zadnjih letih je vodenje številnih javnih zbirk prevzela nova generacija direktorjev muzejskih ustanov, ki se morajo sedaj soočiti s kontroverzo zapuščino svojih predhodnikov, ki so s kupovanjem ukradenih umetnin prenehali šele pred nekaj leti.

»Pogosto strast in pohlep po najdbah zbiratelje vodita v nelegalne nakupe,« pravi Eckart Köne, ki je direktor muzeja in tudi predsednik Združenja nemških muzejev. »Na arheološkem področju pač ne moremo kar sklepati, da je nekdo nedolžen, če kupuje predmete, ki naj bi izhajali iz anonimne švicarske zbirke.«

Kristina Pahor de Maiti

Reuters

Refleksoterapija

BARBARA FAJFAR s.p.
Mlekarska ulica 1, 4000 Kranj

gsm: 031 669 383, tel: 04 2330-451

www.refleksna-terapija.com

Se ne moreš učiti in imaš probleme s koncentracijo? Si napet? Ne moreš zaspati? Si nezbran? Nimaš nobene volje? Imaš večkrat glavobol, prehlade, viroze in angine, slabo odpornost telesa, alergije, vnetja, sinusne težave? Te bolijo hrbtenica, kolena, roke in noge? Bi se radi samo sprostili po napornem študiju ali po športni aktivnosti?

REFLEKSNA MASAŽA STOPAL je tehnika naravnega zdravljenja telesa in je posebna oblika masaže, pri kateri uporabljamo različne tehnike masaže in pritiskov na točno določenem področju stopala za točno določen organ oz. del telesa. Zelo primerna je tudi samo kot sprostilna masaža.

Pričakovani učinki refleksne masaže stopal: izboljša koncentracijo in mentalne funkcije, stimulira ustvarjalnost in doživljanje, povzroča zelo globoko sprostitev, poživilja energijo, razstruplja telo, izboljša prekrvitev telesa, zvišuje naravno odpornost, povzroča trden, globok spanec, je preventivna metoda za vzdrževanje zdravja, v celoti izboljšuje kvaliteto življenja in medsebojne odnose. »Priljubljenost refleksne masaže ne preseneča, saj je čudežno darilo narave. Tako majhno stopalo - tako velika zdravilna moč ...«

Priznana zdravilska tehnika samozdravljenja in sprostitev je tudi METAMORFNA TEHNIKA, ki se izvaja na stopalih, ramenih in glavi. Z njo lahko dosežemo hitrejšo osebno, duševno, miselno in celo fizično rast. Metamorfna tehnika je posebej priporočljiva:

- ▶ pri najstnikih, dijakih in študentih,
- ▶ pri nosečnicah,
- ▶ pri hiperaktivnih, nemirnih, plašnih, agresivnih otrocih,
- ▶ pri vseh otrocih s posebnimi potrebami.

Pozitivni učinki:

- ▶ boljše in lažje učenje ter zbranost,
- ▶ dvig samozavesti,
- ▶ uveljavljanje svoje volje,
- ▶ boljša kreativnost,
- ▶ pozitivno mišljenje,
- ▶ več uspehov v življenju.

PRESOTERAPIJA ali mehanska limfna drenaža je odlična preventivna in kurativna terapija. Naloga limfnega sistema je odstranjevanje snovi in odvečne tekočine iz telesa. Ima izjemno ugodne preventivne in terapevtske učinke:

- ▶ drenažni učinek (odstranitev odpadnih snovi, toksinov iz telesa) in izboljšanje odpornosti telesa,
- ▶ protibolečinsko delovanje in protistresno delovanje (prijem pri limfni drenaži so nežni, rahli, potekajo v primerno ogretem in mirnem prostoru, z nežno glasbo in aromo prostora),
- ▶ učinkovita terapija v boju proti celulitu.

Novost v našem salonu: »različne vrste masaž«. **MASAŽA TELESA** prinaša številne koristi. Lahko nas spodbuja, umirja, odpravlja napetost, preganja nespečnost ter sprošča boleče mišice ter tako poskrbi za dobro počutje. Nekateri so prepričani, da že samo ugodje, ki ga povzroča masaža, učinkuje zdravilno. Pri nas stranke najrajši prihajajo na športno ali klasično masažo, zelo obiskana pa je tudi sprostitvena masaža celega telesa in obraza Esencia, kjer uporabljamo 100% naravno rastlinsko olje z dodatkom rastlinske esence sandalovine in jasmína.

Refleksoterapija iz Kranja vsem članom KŠK nudi 20% popust na vse redne storitve iz našega cenika.

Na deski

Ko nastopi pomlad, misli kar začnejo uhajati k prihajajočim poletnim mesecem. Marsikom se je že zgodilo, da je poletje prišlo prehitro, mi pa smo običajni doma, ker si nismo še pravočasno organizirali počitnic. Kot namig vam tokrat v Švicu predstavljamo manj običajno aktivnost, ki je v nekaterih predelih sveta že dolga leta resen šport. Govorili bomo o deskanju oziroma surfanju.

Kratek zgodovinski pregled

Po časovnici se najprej podajmo 3000 let nazaj in po zemljevidu v smeri vzhoda. Bolj natančno na tihomorske otoke, znane pod imenom Polinezija. Začetki surfanja so bili povezani prav z ribiči, ki so si z drsenjem po valu pomagali, da so lahko varno in hitreje prišli z ulovom na obalo. Pozabiti pa ne smemo, da so bili Havaji tisti kraj, kjer se je kasneje surfanje najhitreje razvijalo. Celo James Cook je na svojih potovanjih po Polineziji pristal na Havajih leta 1777 in zapisal, da je surfanje zelo razširjena zabava med domačini. Dolga leta je

tako tudi ostalo, znanje surfanja pa se je prenašalo na mlajše generacije. Po prihodu katoliških misijonarjev na Havaje, je bila odrejena popolna prepoved surfanja, saj naj bi bilo surfanje povezano s poganskimi rituali. Število surfarjev je tako začelo drastično upadati, do prve polovice devetnajstega stoletja jih je bilo že tako malo, da je bil šport na robu propada. Na srečo se to ni zgodilo, surfanje je spet zaživelo in v zgodnjem 20. stoletju že preseglo meje Havajev. Surfanje se je najprej razširilo v Kalifornijo, nato ga je leta 1915 olimpijski plavalni prvak Duke Kahanamoku predstavil Avstraliji, kjer se je prav tako počasi razvijalo. Po drugi svetovni vojni se je razširilo tudi v Evropo, Južno Ameriko in na druge konce sveta.

Tudi deskarski klubi so imeli pomembno vlogo pri razvoju tega športa. Prvi znan klub Outrigger Canoe Club je bil ustanovljen že leta 1908 na havajskem otoku Waikiki. Športno-socialni klub je bil sprva namenjen izključno belcem, ki so se priselili na havajsko otočje iz celinske Amerike. Število članov kluba pa je tako hitro naraslo, da so imeli že leta 1915 kar 1200 članov kluba. Po letu 1930 se je začel strm vzpon v razvoju deskarske opreme, saj samo vožnja po valu

ni več zadostovala. Oblikovati so začeli manjše deske, ki so omogočale izvedbo hitrejših gibov in trikov na deski. Tom Blake je bil začetnik pri izdelavi drugačnih desk. Običajne dimenzije havajske deske je razpolovil in tako popeljal deskanje v zlato dobo, ki se je začela z letom 1950. To je bil čas po koncu druge svetovne vojne, ko so se ljudje začeli ukvarjati s svojimi konjički. Filmi, glasba in nasploh celotna zabavna industrija so začeli promovirati deskanje.

Slovenska scena

Ker v Sloveniji ni pravih valov, med Slovenci surfanje ni množično razširjeno. Pa vendar, surfanje se je v Sloveniji v zadnjih desetih letih razširil do te mere, da se je ustanovila Surf zveza Slovenije in deluje kot članica Olimpijskega komiteja Slovenije. V Surf zvezo Slovenije je trenutno včlanjenih kar devet surf klubov. V zadnjih letih je surfanje v Sloveniji pridobilo kar nekaj privržencev, ki odkrivajo nove plaže, kjer se ob ustreznem vetru naredijo valovi, na katerih je možno surfati in so relativno blizu Slovenije.

Za prepoznavnost surfanja v Sloveniji je odgovoren tečaj, ki se je odvijal leta 2000 v Franciji. Na organiziranih tečajih so navdušenci lahko naredili prve korake pri spoznavanju tega športa. To še posebej velja za Slovenijo, saj je bilo deskanje takrat pri nas še skoraj popolnoma neznan šport in se je bilo z njim, brez nekih osnovnih nasvetov, usmeritev in opreme, zelo težko začeti ukvarjati. Tisti, ki jih je deskanje še posebej pritegnilo, so v slovenskih deskarskih taborih našli počitniško delo ter tako združili delo, poletne počitnice in učenje deskanja. Napredek posameznikov, ki so vztrajali, je bil očiten. Z novimi in novimi ljudmi, ki so se v prvih letih udeležili tečajev v Franciji, se je ustvarila kritična masa deskarjev, ki šport jemlje nekoliko bolj resno in predstavlja slovensko deskarsko sceno.

Nasplošno se današnji razvoj športa nadaljuje iz tega, kar je nastalo pred šestdesetimi leti na Havajih. Oblikovanje desk je postala umetnost in deske so dobile tri smernike, ki omogočajo večjo kontrolo in boljše zavijanje, novi materiali pa omogočajo boljšo plovnost in odzivnost desk. Med bolj pomembnimi razlogi, zaradi katerih je surfanje postalo priljubljeno med mladimi pa so olajšane možnosti potovanja in vedno bolj časovno ter cenovno dostopne boljše plaže za deskanje.

Domen Žalac
 Tribu

V Strahinju odkrili nafto!

Iz Strahinja, manjše vasi blizu Nakla, ki je sicer širom Slovenije najbolj poznana po svoji biotehniški šoli, prihajajo vznemirljive novice – po poročanju nekaterih lokalnih medijev naj bi tam odkrili nafto.

Trenutno ni jasno, zakaj se ta novica še ni prebila do večjih slovenskih medijev, a kot izgleda, prebivalci in odgovorna podjetja bolj otipljivim informacijam preprečujejo pot v javnost. Zapikovi novinarji pa smo se vseeno prebili do nekaterih zanimivih dejstev in informacij, s katerimi lahko potešimo radovednost vedoželjne gorenjske javnosti.

Do odkritja naj bi prvič prišlo konec oktobra lansko leto, ko je lokalni kmet (v članku želi ostati neimenovan) iskal novo primerno odlagališče za gnoj, kajti gnojna jama, ki jo je do tedaj imel poleg svojega gospodarskega poslopja, mu je s smrdom povzročala nemalo težav pri upravljanju kmetije. Odganjala naj bi tudi morebitne kupce, ki jim je kmet ponujal krompir in druge poljedelske pridelke. Tudi živina se je menda začela obnašati čudno, tako da mu ni preostalo drugega, kot da na svojem posestvu poišče primernejšo lokacijo.

Po posvetovanju s sosedi so v prvem tednu oktobra začeli s pripravo in izkopavanjem za novo gnojno jamo, ki naj bi bila narejena po najnovejših standardih. "Globje kot smo kopali, bolj čudna je postajala prst. Še nikoli nisem videl, da bi bila tako temne barve," je povedal o prvih domnevah, da ne gre samo za navadno prst. Prvi curek nafte naj bi odkrili v tretjem tednu kopanja. Ker so se želeli obvarovati pred javnostjo in morebitnim razočaranjem v medijih, so se povsem skrivaj povezali s Fakulteto za kemijo in kemijsko tehnologijo (o tajnosti odkritja priča tudi dejstvo, da na omenjeni fakulteti stvar popolnoma zanikajo). Iz lokalnih virov sicer prihaja novica, da je strahinjska nafta ena najbolj kvalitetnih v svetovnem merilu.

Iz lokalnih virov sicer prihaja novica, da je strahinjska nafta ena najbolj kvalitetnih v svetovnem merilu.

Danes na omenjenem področju že stoji namenska mehanizacija, kmetija pa naj bi se tudi že povezala z investitorjem, čigar imena žal nismo uspeli izvedeti. Menda naj bi šlo za tuja podjetja, kar se da razumeti tudi iz izjave lokalnega prebivalca Mateja: "Še do nekaj časa nazaj se v Strahinju razen velikega obiska gostilne Bovauc ni zgodilo nič omembe vrednega, nato pa se je kar naenkrat v vasi pojavilo ogromno povpraševanje po nepremičninah. Kupovalo naj bi jih neko zasebno podjetje iz Združenih držav Amerike. Tudi k meni so prišli ravno kak teden nazaj in mi ponudili ogromno

vsoto za parcelo in hišo. Nisem se še odločil, ali naj ponudbo sprejemem. Nagibam se k prodaji, saj bi s tako vsoto lahko kupil vsaj tri nepremičnine v Ljubljani, poleg tega pa bi si lahko privoščil tudi nov avto – trenutni je že v nekoliko slabem stanju."

Očitno gre v Strahinju za veliko večjo stvar, kot so si jo lahko zamišljali lokalni prebivalci ob odkritju črnega zlata. Zanimivo bo videti, kako bo odreagirala država – z večjim odkritjem in hitrim posredovanjem bi lahko povlekli Slovenijo iz finančne krize, ki jo doživljamo že nekaj let, največje posledice pa trpijo prav ljudje na podeželju. Menda naj bi vlada že oblikovala posebni odbor znotraj energetskega ministrstva, ki se bo ukvarjal izključno s tem, kako s prihodki od prodaje nafte čim hitreje in čim bolj učinkovito spet ustvariti blaginjo med prebivalstvom, ki jih je kriza najbolj tepla.

Blaginjo pa je že doživel kmet, ki mu je bilo usojeno, da odkrije prvi curek prestižne strahinjske nafte. Postal je namreč soinvestor v koalicijo podjetij, ki bo nafto črpala in jo pošiljala širom sveta. Na začetku naj bi nafto samo črpali tukaj in jo vozili rafinirati v primerne objekte v sosednjo Avstrijo, kasneje pa naj bi sodobno rafinerijo postavili kar tukaj. Predvidevajo, da bodo v prvem letu ustvarili približno tristo delovnih mest, z odprtjem rafinerije pa naj bi delo dobilo še dodatnih štiristo delavcev. Trenutno je še težko ocenjevati, kam se bo na svetovnem naftnem zemljevidu postavila Slovenija, lahko pa že vsaj malo predvidevamo pozitivne posledice na slovensko gospodarstvo in ostala področja. Mogoče pa bo s pomočjo investicij v roku desetih let nogometni klub Triglav igral v finalu Lige prvakov. Prihodnost je svetla!

Ivan Cankar
 Ksaver Šinkar

Prešernov/-ni Kranj

Mesto Kranj, ki se bohota nad mogočno Savo in reko Kokro, ni le industrijsko mesto, kot se ga je v prejšnjem stoletju oprijel naziv. Je predvsem mesto našega največjega in najpomembnejšega pesnika, mesto Franceta Prešerna in ravno tukaj ima Kranj ogromno turističnega potenciala. Kranj je bil namreč edini, ki je dal izjemnemu poetu priložnost, da po dolgem neuspešnem čakanju in iskanju službe postane advokat. Staro mestno jedro tako diha s svetom in življenjem genija svetovnega kova.

Kranjska advokatura

France Prešeren je v Kranj prišel že kot zrel gospod 46. let in tu ostal do svoje smrti. Po študiju advokature na Dunaju, kjer je doktoriral pri 27. letih, je namreč zaman iskal službo. Tudi veliki Prešeren je opravljal razna brezplačna dela in prakse pri uveljavljenih odvetnikih. Skromna in neučinkovita, pa vseeno tolažba za današnje intelektualce, ki na borzi dela sanjamo o boljših časih. Samostojno advokaturu je tako dobil šele v srednjih letih in to v Kranju. Naselil se je v hiši, ki je danes

Na splošno si v Kranju bohemskega življenja ni mogel privoščiti v izdatni meri, saj je bil odvetnik za vso Gorenjsko, kar pa je predstavljalo veliko odgovornost.

preurejena v spominski muzej namenjen prav Prešernu, v tistem času pa je bila last kranjskega trgovca in pivovarja Franca Mayrja. Takrat je bila hišna številka stavbe Mesto 181, danes pa je to, jasno, Prešernova ulica. V pritličnem delu hiše se je nahajala prva kranjska kavarna, kjer pa naj bi bil Prešeren bolj znan po svoji mirnosti, kot pa veseljačenju. To seveda ne pomeni, da ni imel priljubljenih gostiln. Sukal se je okoli Stare pošte, gradu Kieselstein, kranjske Kazine in drugih.

Na splošno si v Kranju bohemskega življenja ni mogel privoščiti v izdatni meri, saj je bil odvetnik za vso Gorenjsko, kar pa je predstavljalo veliko odgovornost. Zastopal je tako bogate trgovce in industrialce, kot revnejši sloj za katerega se je boril v duhu predrevolucionarne dobe, ki se je čutila v tistem času. Čas fevdalizma, tlake in plačevanja desetin je tako pripeljal Evropo leta 1848 do revolucije, ki je izbruhnila tudi na Dunaju. Prešeren, kot pravni zastopnik skupine, ki se je dajavam uprla, je zmagal brez sodnega procesa. V Kranju je postal celo sodnik na pobudo novo ustanovljene narodne straže.

V času odhoda v Kranj, se je ubadal tudi z velikimi stroški tiskanja svojih brezčasnih Poezij, ki pa takrat niso šle ravno za med. Pri znanem tiskarju in založniku Jožefu Blazniku je investiral skoraj polovico svoje letne plače, saj je *Poezije* iz-

dal kot samozaložnik. Poleg tega, da svojega genija ni znal dobro vnovčiti, pa je bil še širokogruden in pomagal revnim šolarjem. Predvsem jim je plačal kakšno kosilo, kupil pecivo, nikoli ni bil brez darila za otroke in zato so ga klicali 'Dohtar fig'.

Kranj je tudi mesto, kjer je France Prešeren pokopan. Leta 1848 se mu je bolezen - vodenica poslabšala, tako da je pri 49. letih že umrl. Ker zadnje leto ni mogel delati, je bil denarno povsem obubožan, vendar so mu mnogi tudi pomagali. Lastnik hiše mu je odpisal vse najemnine, ki jih je dolgoval, dr. Janez Bleiweis, pa mu je podaril 100 goldinarjev, pod pretvezo, da je to zaslužek od *Poezij*. Prešeren je Kranj zagotovo zaznamoval v izdatni meri in ga spremenil vse do danes.

Prešeren, narodni buditelj

Slovenstvo in slovenska država imata temelj v močnem kulturnem izročilu. Brez slovenske besede, ki so jo branili izjemno talentirani in virtuozni ljudje, bi danes po vsej verjetnosti govorili enega izmed sosednjih jezikov. Čas Pomladi narodov, čas revolucionarne Evrope 1848 je prinesel nov zagon tudi Slovencem. Prešeren se ni boril z oblastmi nikakor drugače kot z jezikom in lastnim izjemnim znanjem ter poslušom za slovenski jezik. V obdobju različnih idej o skupnem jugoslovanskem jeziku, so bili književniki tisti, ki so naš jezik vedno znova ohranjali pri življenju. Naš jezik pa je predstavljal našo državo, kar je pomenilo, da je književnost krepila nacionalno zavest v ljudeh. Brez literatov, ki so krepili slovenski duh in naš jezik znali prikazati kot visokega in enakovrednega ostalim, bi težko preživeli do danes.

Najzaslužnejši dvojec v zgodovini naše slovenske besede zagotovo predstavljata Matija Čop in France Prešeren. Ravno obdobje romantike je bilo za slovenski jezik prelomno. Ustanovila sta se dva tabora, prvega so zastopali tradicionalisti s Kopitarjem na čelu, drugi tabor pa sta predstavljala Čop in Prešeren s somišljeniki, kot naprednejša inteligenca. Kopitar in Prešeren sta prišla v javni spor, ko se je Kopitar začel zgledovati po srbskem jeziku in slovenščino začel podrežati tujim zgledom, kar je Prešeren pikro komentiral v svojem sonetu *Apel in čevljar*: »**Le čevlje sodi naj Kopitar!**« Kopitar je naš jezik želel očistiti germanizmov in se je zato naslonil na kmečki, ljudski jezik, ki pa ni bil dovolj kultiviran in je slovenščini delal krivico. Tu pa sta stvari v svoje roke vzela

Čop in Prešeren, ki sta bila glavna gonilna sila almanaha *Kranjska Čbelica* z začetkom v letu 1830. *Kranjska Čbelica* je bila deležna mnogih cenzur, prišlo je celo do t.i. 'črkarske pravde'. Vseeno pa je zmagal koncept čbeličarjev, ki so dokazali visoko vrednost slovenskega jezika. Glavno inteligenco takratne Evrope je predstavljala romantična šola bratov Schlegel in ravno njune teorije so bile vodilo za Čopa in Prešerna. Brata Schlegel sta razvila teorijo, da jezik lahko obstaja in obstoji le, če je kultiviran, da pa je kultiviran, mora biti sposoben artizma in univerzalizma. Če obrazložimo drugače, jezik mora obvladati vsa življenjska in socialna področja, odprt mora biti svetu, v tem primeru romantični struji in zmogeno mora biti posnemanja velikih uveljavljenih artističnih pesniških form, na primer soneta, glose, gazele itd. Prešeren je s svojim neizmernim talentom in genialnostjo dokazal, da je slovenščina moderen in kultiviran jezik v vseh pogledih (pesniških oblik se je lotil sistematično, saj je moral nadoknaditi zamujeno).

Prešernovo gledališče Kranj

Leposlovna pisana beseda pa gre z roko v roki z govorjeno leposlovno besedo, zato ni naključje, da je v Sloveniji teater močna kulturna institucija vse do danes. Zgoraj omenjeno črkarsko pravdo so v letošnji sezoni v kranjskem gledališču dodobra predelali v igri *ABC oder Kieg*, ki se ji malo kasneje posvetimo tudi v tem članku.

Prešernovo gledališče Kranj je zagotovo poklon pisani slovenski besedi, ki omogoča slovenski teater in s tem tudi Prešernu. Po koncu druge svetovne vojne, leta 1945 so se kranjski gledališki zanesenjaki s predvojnimi amaterskih odrov združili v enotno gledališče. Dodeljena jim je bila stavba Ljudskega doma in ko je Prešernovo gledališče 8. februarja 1950 postalo profesionalno, so ambiciozno zastavili tudi projekt prenove stavbe. Za delo so angažirali našega največjega arhitekturnega virtuozu Jožeta Plečnika, ki je v Kranju pustil kar nekaj sledi. Preureditev pročelja gledališke stavbe v klasicističnem slogu je prispevala zlasti k novi, monumentalnejši podobi starega mestnega jedra Kranja. Hkrati so po načrtih Jožeta Plečnika preuredili tudi tlak na trgu. Leta 1952 so na trg postavili bronast spomenik Francea Prešerna, ki sta ga izdelala kiparja Francišek Smerdu in Peter Loboda. Ta še danes s svojo monumentalno in mogočno postavo kraljuje pred teatrom.

Zaradi kasnejših sporov z oblastjo je bilo Prešernovo gledališče med leti 1958 in 1989 ponovno obsojeno na amatersko raven. Vseeno pa se je teater boril naprej in leta 1971

celo ustvaril festival Teden slovenske drame. Poleg predstavitev celotne produkcije slovenskih dramskih del, pa se je konec 70. podelila tudi prva Grumova nagrada za najboljše slovensko izvirno dramsko besedilo, ki jo je prejel Dane Zajc. Teden slovenske drame je bil tudi odločilen za umetniški uveljavitev in poznejšo vnovično profesionalizacijo Prešernovega gledališča.

ABC oder Krieg o črkarski pravdi

Ravno v letošnji sezoni pa Prešernovo gledališče uprizorja igro slovenskega pisatelja, predsednika Društva slovenskih pisateljev, Iva Svetine, *ABC oder Krieg - Quasi una fantasia*, ki v ospredje tematike postavlja prav Prešerna. Predstava je koprodukcijsko delo Prešernovega gledališča Kranj, Cankarjevega doma in beogradske Opere & Teatra Madlenianum, ki jo je Svetina napisal na

pobudo Muzeuma Ljubljana. Pravzaprav je glavna tematika igre črkarska pravda in borba Prešerna s Kopitarjevo togostjo do jezikoslovnih pravil. Dogajanje je postavljeno na Dunaj, kjer je bil glavni cenzorski sedež, Kopitar pa glavni dvorni cenzor za južnoslovanske jezike.

Dogajanje je tako postavljeno v dunajsko dvorno knjižnico leta 1834, naslov dela pa je povzet po naslovu Čopovih člankov iz leta 1833, '*ABC-Krieg*'. *Quasi una fantasia* v naslovu pa zasleduje bolj osebne zgodbe znanih likov, ki so fantazijsko prikazane. Poleg dinamike Kopitar - Prešeren, Kopitar - Karadžić, je pred nas zarisan tudi odnos Matije Čopa in Prešerna, Čopa in vdove Antonije, Prešerna in Karadžićeve hčerke Mine, ki pa sodelujejo s fikcijo.

Svetina se je osredotočil predvsem na črkarsko pravdo, ki nam je znana iz Prešernovega soneta *Al prav se piše kaša ali kasha*, torej ali se naj slovenščina nasloni na srbski jezik ali na nemškega. V sonetu je jasno meril na Jerneja Kopitarja, kjer se norčuje iz njegovega nepotrebnega drobnjakarstva. Skratka, črkarska vojna je bila bitko med tem, ali naj slovenščino podredimo narčju, češ, saj za kmete bo dovolj dobra, in naprednimi nasprotniki, ki v spreminjanju in krotovičenju slovenščine (načelo vsak glas ena črka) niso videli smisla, kaj šele napredka.

Četrta kitica Prešernove *Zdravljice* naj spregovori in opomni, kaj je bistveni cilj naše mlade državnice: »*Edinost, sreča, sprava / k nam naj nazaj se vrnejo; / otrok, kar ima Slava, / vsi naj si v roke sežejo, / de oblast / in z njo čast, / ko préd, spet naša boste last!*«

Album: Soen - Tellurian

Tellurian je album švedske progresivne skupine Soen, ki je izšel dve leti po njihovem prvencu Cognitive. Ko je Cognitive uzrl luč sveta, so bili Soen z vseh strani kamenjani z obsodbami, da gre za cenen ponaredek Maynardovih projektov Tool in A Perfect Circle.

Kdor je prisluhnil Cognitive, je ob prvem poslušanju res lahko slišal rodovno podobnost med Soen in Tool, vendar ob drugem uvidel, da gre za povsem novo vrsto. Vrsto s podobno zasvojljivo basovsko linijo in podobnim melanholično kontemplativnim vokalom, vendar s povsem svojim "twistom". Kar so Soen dokazali s Tellurian, ki je zapečatila usta vsem tistim, ki so jim očitali premalo lastne samoniklosti. Gre za eksperimentalno mešanico čudovitih basovskih pasaž, intenzivnih kitarških vložkov, milozvočnih balad, polnih motivskega nihanja in raziskovanja tudi v jazzovskih vodah. Ritmičnemu raziskovanju doda piko na i tolkalist **Martin Lopez**, ki je včasih bobnal za velikaše Opeth. Osrednji magnet pa je vokalist **Joel Ekelöf**, ki s svojim čistim, čustveno nabitim in privlačnim vokalom zlahka hipnotizira poslušalca. Tehnična dovršenost, poetičnost v besedah in razgibanost pesmi ne pustijo hladnega, posebej

pa bi izpostavila energično Tabula rasa z začetka albuma, ki brez nepotrebnih muzikaličnih medmetov zadane v polno. Nekoliko bolj psihadelično ugašenem ušesu bi prijala delikatna Koniskas, sledi pa ji Ennui, ki je, kljub naslovu, razgibana in polna metričnih presenečenj. Meni ostaja najljubša balada The words, kjer je melanholija v Ekelöfovem glasu skoraj otipljiva. Tellurian je delikatesa v svetu progresivnega metala in sveža sapica, zaenkrat še majhna lončnica po imenu Soen pa nosi velik potencial da si utre pot v progresivnih vodah.

Soen sicer niso tuji na slovenskih oderskih deskah, prvič so nastopili leta 2012, lani poleti pa so prišli, odigrali in navdušili na festivalu Metaldays. Letos se vračajo v Slovenijo in možnost razvajanja bobničev se ponuja že 22. marca. Priporočam!

Nika Bergant

Jupiter v vzponu

Obetajoča znanstvena fantastika z vrhunskim režiserskim dvojčkom Wachows-ki in malce nenavadno izbiri glavnih vlog, kjer se znajdeti kraljica čebel Mila Kunis in kotalkar Channing Tatum. Filmski posebni učinki božajo očesna zrkla, kot vrhunska omleta boža tvoje brbončice, a vse ostalo smrdi po salmoneli.

Jupiter Jones (**Mila Kunis**) mukotrpno čisti stranišča v domovih bogatašev in se sprašuje ali je to vse, kar ji življenje ponuja, ne vedoč, da se bo vse skupaj kmalu spremenilo. Že nekaj trenutkov kasneje ugotovimo, da je Jupiter v resnici medzvezdna plemkinja, Zemlja pa je le planet za gojenje ljudi iz katerih nato naredijo serum za pomlajevanje. Na Jupitro nesrečo bo kmalu čas za žetev. Vodično vlogo ima tudi Caine Wise (**Channing Tatum**), ki pride na Zemljo, da bi rešil Jupiter izpred oči nepridipravov, ki jo želijo ubiti, poleg pa spretno uporablja svoje lebdeče kotalke in ščit, ki izpadejo dokaj kulsko. Pojavi se še en znan obraz v vlogi starega sovojaka od Cainea, Stinger Apini (**Sean Bean**).

V filmu najbolj zmoti precej plehka zgodba, ki postreže z liki brez globine. Vmeša se tudi zelo pričakovana romanca med glavnima protagonistoma in deluje zelo nenaravno.

Nekaj časa spremljamo tudi Jupitro čakanje na uradno potrdilo o plemstvu in sprehajanje od okenca do okenca za vesoljno birokracijo, ki je sicer kritika na naše dolge vrste na uradih, vendar pa v filmu izpade kot tujek v telesu. Razočara tudi dejstvo, da sta film snemala dvojčka **Wachowski**, ki se lahko pohvalita s kulturno Matrico. A ni vse tako črno. Posebni učinki so, za razliko od ostalega, vrhunski. Pew pew, laserji in breztežnostne kotalke so gate trgajoči.

Dvojčka Wachowski sta tokrat razočarala in to se vidi tudi na zaslužku, ki je bil prvi vikend borih osemnajst milijonov, kar je močnem v oblekah verjetno prikradlo ogromno šobo in solze, ker je bil vložek za nastajanje tega filma slabih dvesto milijonov. Jupiter kar naenkrat ni več v vzponu, ampak barvito pogori in pade na realna tla.

Christian Pavuna

Emir Kusturica – Kje sem v tej zgodbi jaz?

Emirja Kusturice načeloma ne bi bilo treba obširneje predstavljati – dovolj je le nekaj naslovov: Se spominjaš Dolly Bell?, Oče na službenem potovanju, Podzemlje, Črna mačka, beli mačkon... Ni težko reči, da je eden najboljših, vsekakor pa najbolj poznan režiser iz območja nekdanje Jugoslavije.

Leta 2011 je izdal svojo biografijo, v kateri se podrobneje predstavi kar sam. V izvirniku je izšla v francoščini, v slovenščino pa sta jo lani prevedla Dijana Matkovič in Dejan Narančič. Knjigo začne v rodnem Sarajevu in otroštvu in jo nadaljuje prek svoje prve filmske vloge v jugoslovanski uspešnici Valter brani Sarajevo, sledi študij v Pragi in začetek njegove režiserske kariere, ki mu je prinesla toliko simpatij tako znotraj Jugoslavije, kot tudi med priznanimi evropskimi kritiki. Dotakne se tudi svojega zelo kontroverznega obdobja, ko si je ime izven filmske industrije ustvaril kot sporen političen aktivist, saj je s prosrbsko držo in podporo Miloševiću obrnil hrbet Bosni in Sarajevu, s čimer si je nakopal mnogo neodobravanja.

Knjiga je pisana z dobro mero humorja, tekom njegove življenjske zgodbe pa ga spremljajo za njegovo življenje pomembne osebe – mati in oče, njegova osnovnošolska ljubezen Snježana ter njegovi vzorniki med

študijem v Pragi – nasploh vsi, ki so njegovi zgodbi nekaj dali.

V zgodbi se ukvarja z dvema pomembnima vprašanjema. Prvo je vprašanje pozabe – v uvodu namreč opredeli, da je pozaba ključna za človeštvo in jo označi za "odrešilno formulo obstoja". Drugo vprašanje pa je "Kje sem v tej zgodbi jaz?" Nanaša se tako na njegovo politično opredelitev po razpadu Jugoslavije, ki je tako burila duhove, kot tudi na temeljno umestitev samega sebe v družbo, v kateri je živel.

Žal v knjigi njegova politična presoja zavzame nekoliko preveč pozornosti, ne posveča pa se toliko svoji osebnosti, čeprav nas hoče na koncu prepričati, da je neka popolnoma samosvoja oseba, da je "nikogaršnji". Vsekakor velja ob branju knjige upoštevati, da je Kusturica sicer izjemen režiser in filmski ustvarjalec, kot oseba pa večkrat sporen in zelo samosvoj posameznik.

Luka Stare

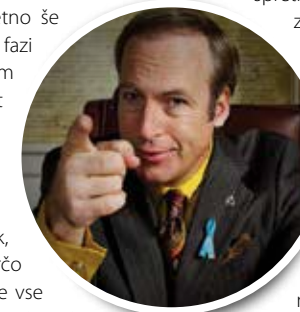
TV serija: Better Call Saul

Saul se je preselil iz Breaking Bada v svojo lastno serijo. To je velika odgovornost za Saula in čeprav je tokrat šele na začetku odvetniške kariere, se že vidi njegov pretkano pokvarjen, a z medom namazan jezik.

Vse se začne šest let pred Breaking Badom z dobrim starim Saulom, ki mu je zaenkrat ime Jimmy McGill in ga upodablja isti igralec kot v Breaking Badu, **Bob Odenkirk**. Ostalo je še kar nekaj časa, tako da se bo verjetno še preimenoval. Kljub začetku serije smo že v fazi spreminjanja odvetnika z malo pokvarjenim moralnim kompasom v pohlepno pošast željno denarja. Začne se s tem, ko ga dva rolkarja želita opehariti s potegavščino, v kateri se eden izmed njiju vrže pod avto. Jimmy opazi prevaro in hkrati, sit mizernih čekov v trenutni službi kot neznan odvetnik, tudi potencialni zaslužek. Izbere bogato tarčo in načrt zaupa kotalkarjema, a kaj kmalu se vse zalomi. Kotalkar se vrže pod napačen avto in vsi skupaj mu sledijo do doma, kjer se izkaže, da ga vozi priseljena babica, ki povrh vsega ne govori angleško. Vstopijo v hišo in spoznajo njenega sina Mijota, ki je pa, kot se izkaže, lokalni diler

vešč uporabe orožja in željan maščevalnega lomljenja nog.

Vince Gilligan, ki je idejni oče Breaking Bada in te serije, spretno razvija like in zgodbo. Človek je res mojster zgodbe in lahko mu zaupamo, da bo serija kvalitetna. Zaenkrat skupaj s prvo sezono prihaja deset epizod in studio je tako prepričan v njen uspeh, da je že napovedal drugo sezono. Poleg skupnega stvarnika pa je tej seriji podoben tudi način snemanja, saj so si kadri v primerjavi z Breaking Badom zelo podobni. Serija je v porodni fazi, a menim, da jo čaka svetla prihodnost. Lik Jimmy je v dobrih rokah in Bob mu lahko prinese večno slavo na televizijah in obratno. Gledalci, najbolje, da se zleknejo na fotelj, si pripravimo pokovko in uživamo v predstavi.

Christian Pavuna

Hobit - ker Smaug ceni dobro zabavo

V družabni igri Hobit se do 6 igralcev s kancem umske spretnosti pomeri v sreči. Vsak igralec pooseblja hobita Bilba Bogataja, ki so ga škratje pregovorili, de pojde z njimi na potovanje. Tako šest klenih Bilbov v tagmašnih gvanth odpotuje izpred domačega praga v Mošnjičkovem kotu, preko bolj blagozvočno poimenovaih pokrajin Srednjega sveta do Samotne gore. Tam pa prebiva hudi zmaj Smaug, ki je škratom nekoč ukradel zaklade inu jim del mnogo hudega. Škratje hočejo zaklad nazaj, šesterica Bilbovih alter egov pa jim bo pri tem pomagala. Na dogodivščini bodo igralci reševali zahrbtno uganke, si skušali za uho zapisati verze, pridobiti čimveč prijateljev in jih čimmanj izgubiti.

Kadenco igre diktirajo dvajsetstrana kocka in dve igralni kocki. Z metanjem slednjih (in drobem matematične vrlosti) se hobit premika po poljih. Le-ta pa prinašajo in vzemajo različne stvari. Igralcu lahko prinesejo dragulj, pustolovsko karto, s katero se odpravi na divjo pustolovščino, ali Gandalfovo karto, ki prinaša dobrine inu prijatelje kot so Beorn, Elrond ali orli. Gandalfove karte omogočajo takojšen uspeh v pustolovščinah, če pa jih nimate, ali nimate ustrezne, pa si pomagata z vrtljivko. Ta vam, na podlagi sreče, prinese uspeh v pustolovščini in posledično razlog za veselje. Pustolovske karte imajo, poleg same naloge, na dnu kartice tudi citat iz knjige, ki globlje opisuje pustolovščino.

Končni smoter igre je priti do Samotne gore in Smaugu izmakniti čimveč draguljev. Uspešnost oz. neuspešnost kraje se določa z metom dvajsetstrane kocke, možnost uspeha pri metu pa se veča, če je hobit na potovanju do Samotne gore posedoval dovoljšno mero grabežljivosti in sreče, da si

je pridobil čimveč draguljev in/ali točk spretnosti.

Na koncu se zastavlja vprašanje - ali se vam bo uspelo prikrasti mimo Smauga inu mu izpred nosa pljuniti dragulj?

PLUSI:

Arhaično besedišče in fraze, ki na določenih mestih res odzvanjajo s samega roba življenja, so navdušile vse, ki jim novotarije v obliki sebkov, tviterja in lajkov, niso najbolj blizu. Fantazijska tematika piha na dušo geekom in jih vabi k socializaciji - igranju Hobita z drugimi geeki. Raznobarvni stekleni kamenčki, ki predstavljajo Smaugove dragulje, tudi v najskromnejši dušici vzbudijo gol-lumovsko plat in prav pohlep je tisti, ki na koncu žene igro. Nekateri prevodi so smešni, spet drugi prikupni. Največ slave na slednjem področju so poželi poniji. Prestrašeni poniji.

MINUSI:

Ker celoten potek igre temelji na sreči, bore malo pa na taktičnosti, postane igra hitro dolgočasna. Ponavljajoče vrtenje vrtljivke in metanje kock nista niti r od razburljivosti. Uganke v pustolovščinah so že tako dokaj preproste, poleg tega pa odgovor olajšajo še s podajanjem treh možnih odgovorov. Dejstvo, da vsi igralci poosebljajo Bilba, je nekoliko neiznajdljivo, sploh ker je knjiga polna primernih likov, s katerimi bi lahko vsakemu igralcu podelili svoj lik. Ob igranju praktično ne moreš negativno vplivati na soigralce, kar takoj izvrže možnost maščevanja.

SODBA:

Igra je nedinamična, vendar ji veliko uslugo dela priljubljena tematika. Monotonost prekinejo pustolovske karte, ki s svojim bogatim jezikom in domiselno zgodbo vsaj za nekaj trenutkov pritegnejo pozornost igralcev. Vrtljivka deluje kot slab izgovor za bolj dodelane naloge. In ker je uspeh kopice pustolovščin na koncu odvisen prav od vrtenja plastične puščice, je vrtljivka tista, ki dela igro dolgočasno. Čeprav imaš kot igralec občutek, da je Bilbova usoda v tvojih rokah, se pravzaprav motiš. Usoda je v rokah vrtljivke.

Ocena:

4,3/10

Nika Bergant
Ksaver Šinkar

Se veseliš pomladi?

Kateri datum označuje začetek pomladi?

- a) 8. marec
- b) 25. marec
- c) 21. marec
- d) Nobeden od zgoraj naštetih

Česa se v prihajajočem letnem času najbolj veseliš?

- a) Svojega rojstnega dne
- b) Zaključnih izpitov in zadnjih šolskih dni
- c) Nove pomladne kolekcije v trgovinah in butikih
- d) Festivala Teden mladih

Tvoja najljubša pomladna dejavnost je...

- a) Spomladansko čiščenje
- b) Izleti v gore, kolesarjenje in večerni sprehodi
- c) Karkoli, samo da mi ni treba zapustiti stanovanja
- d) Obiski kinematografov

Kateri film težko pričakuješ?

- a) Trilogija razcepljeni: Neupogljivi
- b) Maščevalci: Ultronova doba
- c) Spuži na suhem
- d) Jurski svet

Točkovnik	a	b	c	d
1	2	3	4	1
2	1	2	3	4
3	3	4	1	2
4	2	4	1	3

Rezultati:

4-8 točk

Ne moreš in ne moreš razumeti, kako hitro ti je zima spolzela med prsti. V glavi ti še vedno odzvanjajo navdušeni kriki ob smučanju na Krvavcu in »mavžanju« nemočnih osnovnošolcev. Trmasto vztrajaš v svoji prešiti bundi in zimskih škornjih, čeprav vsi okoli tebe pričenjajo odkrivati in nastavljanje kože – sedaj še – sramežljivemu sončku. Namig: ura ali dve na svežem zraku, namesto za računalnikom, bosta dobro dela tako tvojim preobremenjenim možganom, kot tvojemu zdravju.

9-12 točk

Že precej časa se zavedaš vedrega ptičjega petja okoli sebe, a to te nič kaj prida ne gane. Prehod v nov letni čas ni zate nič kaj posebnega, vsaj dokler v tem ne odkriješ kake dobre novice. Si v pričakovanju novih spomladanskih filmskih in glasbenih hitov. Vendarle pa si vsekakor bolj vesel sončka, kot pa neskončnega zimskega mraza in plundre.

13-16 točk

Pomlad boš sprejel tako odprtih rok, kot tudi odprte denarnice. Ne boš skoparil z izleti po naši prečudoviti Sloveniji, kot tudi ne z obiski po mnogih modnih trgovinah, kjer si boš oči pasel na novih kolekcijah. Že si pričel z načrtovanjem izletov, poleg tega pa se veseliš tudi, da boš korenito pospravil svoje prostore in se znebil nepotrebne krame. Z nasmehom na obrazu pričinjaš z novim poglavjem v svojem življenju in k temu spretno spodbujaš še vse okoli sebe.

Nagradna križanka

Rešitev križanke iz februarske številke je bila: **SANKANJE IN SMUČANJE** oziroma **SMUČANJE IN SANKANJE**. Glavno nagrado si je s pravilno rešitvijo priboril **Mitja Okršlar**, tolažilni nagradi pa sta prejela **Iza Kuralt** in **Darja Jugovic**. Nagrajenci bodo nagrade prejeli po pošti. Rešitve marčevske številke nam pošljite do 15. aprila preko obrazca na www.zapik.si.

	SESTAVILA MATEJA	TEKMEC Z NAJVEČ MOŽNOSTMI	VOZILO Z ENIM SEDEŽEM	TISKARSKO OPRAVILO	ZAPIK	STRANSKI DEL TELES	10. IN 13. ČRKA ABECEDE	KDOR OPRAVLJA KONČNA DELA	PIVSKI VZKLIK
	ELEKTRIČNI SUŠILNIK ZA LASE				LOKAL, BAR				
	POŽVILO				NASELJE PRI KOPRU				
	PREČNANIT V TIKANINI						NADA SEVER		
	OSJE GNEZDO					GRŠKA ČRKA	KDOR KAJ NADALJUJE		ITALJANSKI NAFTNI KONCERN
	IZRASTEK NA ROKI					ENAKI ČRKI			
ZAPIK	IMETJE, LASTNINA	SL. ALPINIST FRANC	KORIST (STAR)			VISOKO OD-LIKOVANJE			
LENOBNOST, LENOBA			MILJONTI DEL MILIMETRA			DOLGOREPA PAPIGA			
OKRASNA RASTLINA					ANTON KOŠIR		ONASSISOV VZDEVEK		
					LOJNA BULA		IRSKA (ORIG.)		
ZIMSKO VOZILO, SANKE					URANOV SATELIT			POKRAJINA V AFRIKI (ADAMAWA)	EGIPČANSKI BOG SONCA
KRAJ OZ. PRELAZ ZVAN PO KROFIH					JUNAK ENEIDE				
ZAPIK	KIS (STARINSKO)	RAZSTRE-LJEVALEC				8. MESEC JUD. KOLEDARJA			
ARISTO-FANOVA KOMEDIJA		MOČ, JAKOST				BRODNIK			
VRSTA BRENKALA			MESTO NA HONŠUU				JAP. NABIRAL-KA BISEROV		SLANO JEZERO V KAZAHSTANU
			OTOKI V ALEUTIH				6. IN 5. ČRKA ABECEDE		
GRŠKA FILOZOFSKA ŠOLA V ELEI					IZDELOVALEC MODEL OV				
UMETNA SNOV ZA IGRISČA					VEZNIK				
					KAR JE, SE DOGAJA IN JE PREDMET OBRAVNAVE				
					KRATICA ZA DOKTOR			KRATICA ZA KALORJO	

Oven

Kljub slabemu začetku meseca se vam približuje osvežitev na ljubezenskem področju, le pozorno spremljajte dogajanje okrog sebe. Izkazalo se bo, da je bila težka odločitev, ki ste jo sprejeli prejšnji mesec, prava in bo pozitivno vplivala na vas. Čaka vas prijeten, ampak deloven mesec. To se bo še posebej poznalo v denarnici, saj po dolgem času ne boste sposobni zapiti vsega denarja, ki ga zaslužite. Namig: v knjižnici se skriva veliko modrosti.

Bik

Zima se počasi poslavlja, prihajajoča pomlad pa vam veliko obeta. Tudi najtežjih nalog se boste lotevali z velikim zagonom, tako da vam uspeh v prihajajočem mesecu zagotovo ne uide. Kljub temu pa se ne izgubite med kupi učbenikov in domačih nalog – odpravite se na dolg sprehod ali pa se dobite s prijatelji na kavi. Ideja: Twister.

Dvojčka

Z daljšanjem dneva se tudi vaše počutje močno izboljšuje, v prihodnjem mesecu pa posebej pazite na denar. Če vas neka oseba enkrat lepo pogleda še ne pomeni, da ji morate za tako pozornost častiti pijačo kot po tekočem traku. Pomislite malo tudi nase, da ne bo denarnica konec meseca povsem shujšana. Namig: včasih pomaga le svež zrak.

Rak

Proste ure izkoristite za oddih od napornega učenja. Privoščite si nekaj časa samo zase in se posvetite opučenim hobijem ali pozabljenim športnim aktivnostim. Znova boste našli veselje v nečem, česar se že dolgo niste lotili. Uspehi nedvomno sledijo, še posebej ob sredah in sobotah. Namig: Ne pusti, da te karkoli zmede, drži se zastavljene poti in uspeh je zagotovljen.

Lev

Ne obupujte in ne dramtizirajte, za vso slabo voljo ste si krivi sami. Res je, da je vaše počutje močno odvisno od vremena, torej bo pomlad prinesla precejšnje izboljšanje, saj nadvse uživate v toplih sončnih dneh. Vaš optimizem pa bo nalezljiv le do prvega aprilskega dežja, tako da boste do prave in stalne pozitivne prisiljeni počakati do poletja. Ne pustite dežju, da vas vrže iz tira. Ideja: kupite si pisan dežnik in si sami popestrite dan.

Devica

Čim manj se obremenjujete z mnenjem okolice, saj vas bo ta mesec kar prelahko spraviti v slabo voljo. Če imate vsega dovolj, se za par dni zaprite v sobo skupaj s skodelico najljubšega čaja, zalogo čokolade in seveda z najljubšo serijo. Kmalu se boste počutili bolje in se v velikem slogu vrnili v družbo. Prijateljem se boste zdeli kot preroreni. Ideja: tudi kakav lahko koristi.

Tehtnica

Zdravstveno stanje se vam bo izboljšalo, ne čakajte pa, da se vse zgodi samo od sebe. Prenehajte z delom in si privoščite počitek. V čaj si stisnite še eno limono več kot ponavadi, napravite si zalogo medu in pojdite spat z nogavicami. V nasprotnem primeru boste izgubili glas, kar pa se vam lahko maščuje konec meseca. Ideja: šal modre barve pomaga proti bolečemu grlu. [resnica]

Škorpion

Dolgčas vas preganja že od začetka leta, pomlad pa bo prinesla osvežitev na šolskem oziroma službenem področju. Našli boste namreč novo zanimanje za delo, čeprav se vam je to v preteklosti zdelo monotono in nezanimivo. Ob koncu meseca si lahko obetate veliko novih poznanstev in uspehov pri šolskih obveznostih. Namig (opozorilo): kava bo ta mesec vaša edina prava prijateljica.

Strelec

Pomlad bo v vas prebudila zanimanje za povsem nove dejavnosti. Morda boste pričeli brati, zares brati – ne le študijskega gradiva, kateremu se pač ne morete izogniti. Mogoče boste odkrili čare klasične glasbe ali pa stkali tesne vezi s sosedovo mačko. Pazite le, da vas naval novosti ne zanese predaleč. Ideja: četrtki so dobri dnevi za sklepanje novih prijateljstev.

Kozorog

Tudi vam bodo pomladni meseci nadvse naklonjeni. Družinski odnosi se bodo pomirili, poskrbite le, da bo vaša soba redno pospravljena. Prav tako ne škodi, če vas starši kdaj pa kdaj zasačijo s sesalcem v roki, ali pa med zavzetim drgnjenjem kopalničnih ploščic. Tudi na ostalih področjih se vam obeta napredovanje, pazite le, da ne zapadete v dolgove. Konec meseca vam bo nekdo posredoval pomembne informacije. Namig: duhovi so lahko dobri prijatelji.

Vodnar

Bližajoča se pomlad je vaš čas, kljub zaposlenosti boste našli čas zase in tako uspešno premagali eksistencialno krizo neke v sredini meseca. Vsem preprekam pri delu in učenju se boste uspešno izmaknili, posebej pazite le, kadar se gibljete v bližini prometne ceste. Majhna pozornost konec meseca vas bo prijetno presenetila. Namig: v vinu je resnica.

Ribi

Zadnji čas je že, da odmaknete pogled od računalnika. Spremljanje osmih serij naenkrat se nikakor ne obnese, še posebej, če istočasno sledite tudi vsakemu gibu vaših najljubših igralcev. Poglejte malo na kup domačega dela, ki se vam je nabral med brezskrbnim brskanjem po spletu in se lotite vsaj ene izmed obveznosti. Ne bo pa vse tako črno, še posebej pri denarju in v ljubezni. Namig: načrtujte poletno potovanje.

Elvis Jackson, Subscribe (Madžarska)

25. marec, Kino Šiška
15 €, na dan koncerta 18 €

Škrtice (SRB, rock)

27. marec, Kino Šiška
10 €, na dan koncerta 13 €

Didge, Stripeless Zebra, Following Summer

28. marec, Trainstation Squat
vstop prost

Muff z gosti

28. marec, Cvetličarna
prvih 100 kart po 10 €, naprej 13 €

Lagwagon (ZDA, punk)

1. april, Kino Šiška
20 €

Mi2, John F. Doe, Blow Up, Following Summer

4. april, Bazen Kranj
11 € v akciji, redno 14 €, na dan koncerta 16 €

Russian Circles, Helms Alee (ZDA, post-rock, metal)

5. april, Kino Šiška
15 €, na dan koncerta 18 €

Wovenhand (ZDA, alter country)

22. april, Kino Šiška
17 €

Partibrejkers, Messerschmitt

23. april, Cvetličarna
prvih 100 kart po 15 €, naprej 18 €

Elvis Jackson, Sell Out, Wasted Time

24. april, Bazen Kranj

Halid Bešlić in Crvena Jabuka

24. april, Gospodarsko razstavišče
15,90 €

Elvis Jackson

Lynyrd Skynyrd

Vlado Kreslin

Let 3

Adi Smolar

Big Foot Mama

Blind Guardian

Arch Enemy

Joan Baez

Lynyrd Skynyrd

28. april, Gasometer Halle, Dunaj
stojnišče 61,50 €, sedišče 70,50 €

Nils Frahm (NEM, ambientalna klavirska glasba)

6. maj, Kino Šiška
20 €

Otvoritveni koncert Tedna mladih – Vlado Kreslin in Mali bogovi

8. maj, Letno gledališče Khislstein

Let 3 - Teden mladih

9. maj, Trainstation Squat
10 € z rezervacijo, na dan 13 €

Adi Smolar – Teden mladih

9. maj, Klubar
vstop brezplačen

The Australian Pink Floyd Show

15. maj, Stadthalle, Gradec
od 42 € naprej

Zaključni koncert Tedna mladih – Big Foot Mama, T.M.S. Crew, Le Serpentine

16. maj, Bazen Kranj
predprodaja – člani KŠK 6 €, ostali 8 €, na dan koncerta člani 8 €, ostali 10 €

And So I Watch You From Afar (IRL, post-math-rock)

19. maj, Kino Šiška
15 €

Blind Guardian (NEM, power metal)

21. maj, Kino Šiška
26 €

Thurston Moore Band (ZDA, alter rock)

1. junij, Kino Šiška
18 €, na dan koncerta 20 €

Arch Enemy (ŠVE, death metal)

3. junij, Orpheum Gradec
29,50 €

Joan Baez

5. julij, Arena Dunaj
60,50 €

FOTOGALERIJA

B Nejc Balantič; K Teja Klanjšek; N Barbara Naglič; R Matic Ritonja; Š Ksaver Šinkar; Z Žiga Zupan

Z Nogomet - NK Olimpija : NK Maribor

N Kombiniran tečaj risanja in slikanja

R Študentska radijska oddaja na Radiu Kranj

Š Delavnica pletenja za začetnike

K Delavnica Dišavenarave

R Kuharska delavnica indijske kuhinje

Š Kolektiv revije Zapik na Zapikovem žuru

Š Koncert: Gal Gjurin in Temna godba

KLUB ŠTUDENTOV
KRANJ

8.-16. maj
KRANJ

TEDEN
MLADIH
2015